

Tornionlaakson Sähkö Oy
Myllytie 1
95700 Pello

Tornionlaakson Sähkö Oy:n sähköntuotannon siirtohinnoittelu ja sähköntuotannon verkkoon pääsy

Julkinen taltiokappale, salassa pidettävät kohdat on peitetty/poistettu

Asianosainen

Tornionlaakson Sähkö Oy

Vireilletulo

28.1.2015 ja uudelleen 26.3.2015

Ratkaisu

Tornionlaakson Sähkö Oy on toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n vastaisesti, kun yhtiö on sopinut asiakkaan kanssa sähköverkkonsa palveluista erillisellä sopimuksella ilman alla mainittuja vahvistettuja siirtopalveluiden ehtoja ja -hintoja. Toiminta on ollut tasapuolisuus ja syrjimättömyysvaatimuksen vastaista, kun yhtiöllä ei ole ollut etukäteen vahvistettuja ehtoja tai julkaistuja hintoja. Palveluiden tarjonnassa ei kuitenkaan voida katsoa olleen perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Tornionlaakson Sähkö Oy on toiminut sähkömarkkinalain 21§:n mukaisesti myydessään kohtuullista korvausta vastaan sähkön siirto- ja jakelupalveluita suurjännitteisessä jakeluverkossaan.

Tornionlaakson Sähkö Oy on toiminut sähkömarkkinalain 24 §:n mukaisesti soveltaessaan ilmoittamaansa tariffirakennetta suurjännitteisen jakeluverkon tuotantoasiakkaiden hinnoitteluun. On huomioitava, että yhtiö on oma-aloitteisesti muuttanut toimintansa sähkömarkkinalain mukaiseksi aiemmasta lainvastaisesta toiminnasta.

Tornionlaakson Sähkö Oy on toiminut sähkömarkkinalain 24 §:n ja valvontalain 10 §:n 3 kohdan vastaisesti, kun yhtiöllä ei ole ollut Energiaviraston vahvistamia siirtopalvelun ehtoja käytössään suurjännitteisessä jakeluverkossaan, vaan siirtopalvelun ehdoista on sovittu asiakkaan kanssa tapauskohtaisesti. Yhtiö on muuttanut toimintansa sähkömarkkinalain mukaiseksi vahvistuttaessaan virastolla Energiategollisuus ry:n laatimat vakioehdot vuonna 2019.

Tornionlaakson Sähkö Oy on toiminut sähkömarkkinalain 27 §:n 1 momentin vastaisesti, kun yhtiö ei ole julkaissut suurjännitteisen jakeluverkkonsa yleisiä myyntiehtoja tai myyntihintoja. Asiassa ei kuitenkaan ole osoitettu, että Tornionlaakson

Sähkö olisi perinyt hintoja virheellisesti julkaisuvelvoitteen laiminlyönnistä huolimatta.

Tornionlaakson Sähkö Oy on toiminut sähkömarkkinalain 27 §:n 2 momentin vastaisesti siltä osin, kun yhtiö on toimittanut virastolle vuoden 2014 suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinnot myöhässä, jo niiden voimassa ollessa, sekä siltä osin, ettei yhtiö ole ilmoittanut hintoja virastolle ennen vuotta 2014.

Tornionlaakson Sähkö on toiminut sähkömarkkinalain mukaisesti, kun yhtiö ei ole soveltanut suurjännitteisessä jakeluverkossaan sähkömarkkinalain 56 §:n mukaisia sähköntuotannon verkkopalvelumaksuja koskevia erityissäännöksiä tutkintapyyntönsä tekohetkellä. Yhtiön tulee kuitenkin muuttaa toimintaansa vastaamaan 1.6.2019 voimaan tullutta muutettua sähkömarkkinalain 56 §:ää huomioiden säädöksessä mainittu myöhemmin annettava valtioneuvoston asetus.

Tornionlaakson Sähkö on toiminut Valtioneuvoston asetuksen sähkömarkkinoista (65/2009) 5 §:n mukaisesti, kun yhtiö ei ole soveltanut ns. kattohinnoittelusäännöstä suurjännitteisessä jakeluverkossaan.

Korjaavat toimenpiteet

Tornionlaakson Sähkön tulee korjata toimintaansa siten, että verkkopalveluiden tarjonnassa jatkossa verkkopalvelu- ja liittymissopimuksissa sovelletaan Energiaviraston etukäteen vahvistamia verkkopalvelu- ja liittymisehtoja. Ehdoista ja hinnoista ei voi sopia erikseen.

Tornionlaakson Sähkö Oy:n tulee julkaista suurjännitteisen jakeluverkkonsa yleiset myyntiehdot ja myyntihinnat.

Korjaavat toimenpiteet tulee toteuttaa 3 kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamisesta.

Selostus asiasta

Asian vireille tulosta ja käsittelystä

TuuliWatti Oy (jatkossa TuuliWatti tai tutkintapyyntönsä tekijä) on 28.1.2015 tehnyt Energiavirastolle tutkintapyyntönsä koskien Tornionlaakson Sähkö Oy:n (jatkossa Tornionlaakson Sähkö tai TLS) epäilyistä sähkömarkkinalainsäädännön vastaisista menettelytavoista sähköntuotannon siirtohinnoittelussa ja verkkoon pääsyssä (Dnro 173/420/2015). Samaan aikaan yhtiö on tehnyt Energiavirastolle asiaan liittyvän toisen tutkintapyyntönsä epäilyistä liittämisvelvollisuuden rikkomisesta (Dnro 179/420/2015).

Tutkintapyyntönsä TuuliWatti on esittänyt, että tutkintapyyntöjen asianosaisjulkiset versiot sisältävät TuuliWatin liikesalaisuuksia, joita ei tulisi saattaa tutkintapyyntönsä kohteen tietoon.

Energiavirasto on 11.2.2015 ilmoittanut TuuliWatille, että virasto tulee pyytämään Tornionlaakson Sähköltä vastinetta TuuliWatin vireille saattamien tutkintapyyntöjen johdosta ja määrittävänsä julkisuudesta viranomaisen toiminnasta annetun lain (1999/621) nojalla miltä osin virasto katsoo tutkintapyyntöihin sisältyvän tietoja,

joista asianosaisen oikeutta tiedonsaantiin lain 11 §:n nojalla voidaan rajoittaa. Osapäätöstä koskevan päätöksen yhteydessä TuuliWatti on ilmoittanut, että liittämismisvelvollisuuden epäiltyä rikkomista koskeva tutkintapyyntö (Dnro 179/420/2015) on sellaisenaan asianosaisjulkinen.

Energiavirasto on 17.3.2015 antamassaan päätöksessä katsonut, ettei asiassa ole perusteita rajoittaa asianosaisen oikeutta tiedoksisaantiin muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi, tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. TuuliWattille on varattu tilaisuus laatia uusi tutkintapyyntö, joka ei sisällä sellaisia tietoja, joiden TuuliWatti ei halua tulevan asianosaisjulkisuuden piiriin.

TuuliWatti on toimittanut uuden tutkintapyyntön 26.3.2015. Energiavirasto on ilmoittanut TuuliWattille, että koska yhtiön vireille saattamat asiat liittyvät toisiinsa, asiat käsitellään yhdessä.

Yhteenvedo asian käsittelyssä saaduista selvityksistä

Energiavirasto liittyy tähän päätökseen päätöksen laajuuden ja sen selkeyttämisen vuoksi yhteenvedon muista asiassa annetuista lausumista ja vastauksista Energiaviraston pyytämiin selvityspyyntöihin, nämä ovat osa tätä päätöstä (Liite 2). Lisäksi Tornionlaakson Sähkö ja TuuliWatti ovat molemmat erikseen selvittäneet asiaa Energiavirastolle suullisesti.

Asian käsittelyyn liittyvät toimet on lueteltu alla. Liitteessä 2 on yhteenvedo asiassa annetuista lausumista:

- TuuliWatin lausunto Tornionlaakson Sähkön vastineesta 31.8.2015
- Energiaviraston vastinepyyntö Tornionlaakson Sähkölle TuuliWatin 31.8.2015 antaman lausunnon johdosta 14.9.2015
- Tornionlaakson Sähkön vastine 5.11.2015
- Lausuntopyyntö Tornionlaakson Sähkölle päätösluonnoksesta 25.4.2016
- Tornionlaakson Sähkön lausunto päätösluonnoksesta 6.7.2016
- TuuliWatin lausunto päätösluonnoksesta 31.8.2016
- Energiaviraston lausuntopyyntö Tornionlaakson Sähkölle 20.9.2016 TuuliWatin 31.8.2016 toimittaman lausunnon johdosta
- Tornionlaakson Sähkön ilmoitus 26.9.2016, ettei yhtiöllä ole lausuttavaa TuuliWatin 31.8.2016 toimittaman lausunnon johdosta
- Lausuntopyyntö Tornionlaakson Sähkölle päätösluonnoksesta 26.5.2017
- TuuliWatin lausunto päätösluonnoksesta 22.6.2017
- Tornionlaakson Sähkön lausunto päätösluonnoksesta 7.7.2017

- Lausuntopyyntö Tornionlaakson Sähkölle TuuliWatin 22.6.2017 toimittamasta lausunnosta
- Tornionlaakson Sähkön lausunto päätösluonnoksesta 11.8.2017.
- TuuliWatin lisäselvitys 11.9.2017
- Tornionlaakson Sähkön lausunto 8.9.2017 TuuliWatin 22.6.2017 toimittamasta lausunnosta
- Lausuntopyyntö Tornionlaakson Sähkölle TuuliWatin 11.9.2017 toimittaman lisäselvityksen johdosta 18.9.2017
- Tornionlaakson Sähkön lausunto TuuliWatin 11.9.2017 toimittaman lisäselvityksen johdosta
- Energiaviraston teettämä selvitys Empower PN Oy: Hyötykartoitus tuulituotannon liittämistä suurjännitteiseen jakeluverkkoon (liite 3)
- Energiaviraston selvityspyyntö Tornionlaakson Sähkölle Empower Pn:n hyötykartoitukseen liittyen 30.10.2018
- Tornionlaakson Sähkön selvitys 7.12.2018 Empower pn:n hyötykartoitukseen liittyen
- TuuliWatin lisäselvitys 2.4.2019
- Energiaviraston lausuntopyyntö 24.4.2019 Tornionlaakson Sähkölle TuuliWatin 2.4.2019 toimittaman lisäselvityksen johdosta
- Energiaviraston lisäselvityspyyntö Tornionlaakson Sähkölle 29.4.2019
- Tornionlaakson Sähkön lausunto 14.5.2019
- Tornionlaakson Sähkön lisäselvitys 14.5.2019
- Tornionlaakson Sähkön lausunto Energiaviraston päätösluonnoksesta 20.9.2019
- TuuliWatin lausunto Energiaviraston päätösluonnoksesta 20.9.2019.

Tutkintapyyntö 26.3.2015

TuuliWatti on pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan seuraavaa:

- 1) TuuliWatti on pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan, onko Tornionlaakson Sähkö hinnoitellut TuuliWatin Kitkiäisvaaran tuulipuiston sähköntuotannon siirtomaksum ja verkkoon pääsyn Sähkömarkkinalain (588/2013 jatkossa sähkömarkkinalaki tai SML) ja EU-säännösten vastaisesti

- a) soveltamalla kohtuutonta korvausta hinnoittelemalla tuotannon siirtohintansa moninkertaiseksi verrattuna vertailukelpoisten verkonhaltijoiden hintatasoon ja kantaverkonhaltijan hintatasoon
 - b) soveltamalla epäselviä, läpinäkymättömiä ja useita keskenään päällekkäisiä eri tariffeja, jotka johtavat moninkertaiseen hintatasoon ja samojen kustannusten kattamiseen useaan kertaan
 - c) soveltamalla hinnoittelua, joka ei vastaa todellisia kustannuksia eikä täytä kustannusvastaavan hinnoittelun vaatimusta sekä
 - d) soveltamalla hinnoittelua, joka ei perustu hinnoittelun tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden edellyttämään aiheuttamisperiaatteeseen.
- 2) TuuliWatti on pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan, onko Tornionlaakson Sähkö hinnoitellut TuuliWatin Kitkiäisvaaran tuulipuiston sähköntuotannon ja tuulipuiston verkkoon pääsyn TuuliWattia syrjivästi suhteessa TLS:n muihin asiakkaisiin ja Tornionlaakson Sähkөөn omistussuhteessa olevaan sähköntuottajaan nähden
 - 3) TuuliWatti on pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan, onko Tornionlaakson Sähkö soveltanut perusteettomia ehtoja verkkopalveluissaan SML:n vastaisesti ja hinnoittelullaan rajoittanut sähkökaupan kilpailua SML:n vastaisesti
 - 4) TuuliWatti on edelleen pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan, onko Tornionlaakson Sähkö soveltanut uusiutuvaa energiaa ja erityisesti tuulivoimaa syrjivää ja perusteetonta tehomaksupainotteista hinnoittelua uusiutuvan energian ensisijaista tai taattua verkkoon pääsyä koskevien vaatimusten vastaisesti
 - 5) TuuliWatti on myös pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan
 - a) Onko Tornionlaakson Sähkö menetellyt SML:n ja sen nojalla annettujen säädösten vaatimusten vastaisesti ylittäessään sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelusäännöksen mukaisen hintatason 0,7 snt/kWh
 - b) onko Tornionlaakson Sähkö menetellyt SML:n vastaisesti soveltaessaan sähköntuotannon moninkertaista tariffia sähkönkulutuspaikkojen siirtotariffeihin verrattuna
 - 6) TuuliWatti on lopuksi pyytänyt tutkimaan onko Tornionlaakson Sähkö menetellyt SML:n vastaisesti soveltaessaan tuotannon siirtohinnastoa joka ei ole ollut julkinen ennen liittymissopimuksen allekirjoittamista tai TuuliWatin saatavilla

Tornionlaakson Sähkön menettelytapojen avoimuuden ja julkisen hinnaston puute

Tornionlaakson Sähköllä ei ole ollut julkista siirtohinnastoa liittymissopimuksen voimaantulua 15.1.2013. Siirtohinnat on toimitettu postitse verkkopalvelusopimusluonnoksen ohessa 19.3.2014. SML 21 § ja 27 § edellyttävät, että verkkoon pääsyn tulee perustua verkonhaltijan julkaisemiin verkkopalvelumaksuihin ja ehtoihin, joita tulee soveltaa tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Tornionlaakson Sähkön olisi pitänyt julkaista hinnat ja niiden määräytymisperusteet ja toimittaa ne Energiavirastolle. TuuliWatti ei ole voinut arvioida Tornionlaakson Sähkön hintoja eikä laskea

tulevien verkkopalvelujen hintaa ja ne ovat tulleet TuuliWatille yllätyksenä. Tornionlaakson Sähkön hinnoittelu poikkeaa alalla vakiintuneesta tasosta. Toimialalla on vakiintuneesti sovellettu niin sanottua sähköntuotannon siirtomaksun kattohintaa 0,07 snt/kWh tai noudatettu kantaverkonhaltija Fingrid Oyj:n julkista hintaa referenssihintana.

Sähköntuotannon siirtohinnoittelu ja verkkoon pääsy

Tornionlaakson Sähkön sähköntuotannon siirtohinnat ovat moninkertaisia vertailukelpoisiin verkonhaltijoihin verrattuna. Absoluuttisella tasolla mitattuna Tornionlaakson Sähkön tuotannon siirtotariffi on sähköntuotannon siirtohintaan nähden jopa 100-kertainen puiston käynnistyessä ja täydessä toiminnassa ero voi olla jopa 5-6 kertainen. Fingridin referenssihinnan ylittäminen ei voi perustua todellisiin kustannuksiin, muun ohessa koska siirtotariffihinnoittelun tulee perustua seuraaviin taloudellisiin ja sähkötekniisiin seikkoihin: Johdon rakentamis- ja ylläpitokustannukset (€/MW) ovat pienemmät. 110kV johdon häviöt ovat pienemmät kuin esim. 20 kV siirtohäviöt tehon siirrossa. 20kV liittynän tulee sisältää myös suuremman jännitteen siirron hinnat ja häviöt, koska teho kulkee kantaverkkoon tämän verkon kautta. Sähköntuotannon siirtohinnan tulisi olla alhaisempi 110kV suurjänniteverkossa kuin pienjännite- tai keskijänniteverkossa. Tuotantoasiakkaat pienentävät kantaverkon siirtotarvetta.

Tornionlaakson Sähkön verkkoon pääsyn hinnoittelu ei ole SML 21 §:n mukaisesti kohtuullista huomioiden sähkön sisämarkkinadirektiivin (2009/72/EY) 32 artiklassa edellytetty kolmannen osapuolen verkkoon pääsy ja siihen liittyvä oikeuskäytäntö. Verkkoon pääsy kattaa myös hinnan.

Sähkömarkkinalaissa on vakiintuneesti edellytetty, että hinnoittelun tulee vastata toiminnan kustannuksia. Energiaviraston aiemmassa ratkaisukäytännössä on edellytetty erilaisilta perusmaksuilta hinnoittelun kustannusvastaavuutta. Kustannusvastaavuutta edellytetään myös EU:n verkkoon pääsyä koskevassa asetuksessa (EY 714/2009). Tornionlaakson Sähkö ei ole rakentanut alueelleen uutta 110 kV johtoa vaan kyse on ollut olemassa olevan verkon perusparannuksista Tornionlaakson Sähkön näkökohdista ja tarpeista ja hinnoittelua on perusteltu 110 kV verkon jälleenhankintahinnalla ja nykykäyttöarvolla. Perusparannuksista aiheutuneet kustannukset on jyvitetty vain TuuliWatin katettavaksi, vaikka Tornionlaakson Voima ja lukuisat muut Tornionlaakson Sähkön asiakkaat käyttävät samaa johtoa.

Tornionlaakson Sähkön soveltamat tariffit ovat epäselviä, läpinäkymättömiä ja päällekkäisiä. Verkkopalvelusopimuksen mukaan TuuliWatti suorittaa Tornionlaakson Sähkölle kiinteän maksun, tehomaksun, käyttömaksun, kulutusmaksun, verkosta oton maksun ja verkkoon annon maksun. Erityisen ongelmallisia ovat Tornionlaakson Sähkön perimä kiinteä maksu, tehomaksu ja käyttömaksu. Erityisesti tehomaksun ja käyttömaksun keskinäinen suhde on epäselvä.

Tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden toteutuminen

TuuliWatilla on perusteltua syytä epäillä, että siltä peritty hinta syrjii yhtiötä suhteessa muihin Tornionlaakson Sähkön asiakkaisiin. TuuliWatin lisäksi lukuisat Tornionlaakson Sähkön asiakkaat käyttävät samaa 110 kV johtoa ja ovat osaltaan aiheuttaneet kustannuksia Tornionlaakson Sähkölle. Kustannukset on kohdistettava

kaikkien asiakkaiden tariffeille. Aiheuttamisperiaatteen ja tasapuolisuuden sekä syrjimättömyyden vaatimukset eivät täyty, mikäli muuta asiakkaat eivät vastaa osaltaan Tornionlaakson Sähkön 110 kV verkon kustannuksia. Tuotannon siirtohinnoittelun osalta TuuliWatilla ei ole tiedossa mitä liittymismahdollisuutta, siirtohinnoja ja – ehtoja Tornionlaakson Sähkö on soveltanut muille asiakkaille.

Tornionlaakson Sähkö ei ole antanut TuuliWatille mahdollisuutta liittyä keskijänniteverkkoon, vaikka se olisi ollut teknisesti mahdollista. Mikäli Tornionlaakson Sähkön omistussuhdeyrityksen Portimonkosken voimalaitos (12,5 MVA) on liittynyt 20 kV verkkoon tai Jolmankoski (0,8MVA) ja Kaaranneskoski (4MVA) 45 kV verkkoon, TuuliWattia saattaa olla syrjitty näiltäkin osin.

Sähkökaupan kilpailun ilmeinen rajoittaminen

Sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavana hinnoitteluna on pidettävä sellaista hinnoittelua, joka ei mahdollista TuuliWatille tavanomaisena pidettyä katetta vaan pakottaa sen toimimaan joko tappiollisesti tai keinotekoisesti alennetuin kannattavuusluvuin. Sähkökaupan kilpailua rajoittaa myös sellainen hinnoittelu, joka rajoittaa TuuliWatin ja Tornionlaakson Sähkön omistussuhdeyritys Tornionlaakson Voiman välistä kilpailua. TuuliWatin joutuessa maksamaan moninkertaisia hintoja muihin sähköntuottajiin nähden verkkoon ja markkinapaikalle pääsystä on ilmeistä, että sen mahdollisuuksia kilpailla sähkökaupassa rajoitetaan.

Uusiutuvan energian ensisijaisen tai taatun verkkoon pääsyn toteutuminen

RES-direktiivissä (2009/28/EY) edellytetään uusiutuvan energian verkkoon pääsyn ohella sitä, ettei siirto- tai jakelumaksuilla voida syrjiä uusiutuvaa energiantuotantoa etenkin harvaan asutuilla alueilla. Käytännöt, jossa tuotannolta veloitetta-vaan siirtohinnoitteluun sisällytetään huomattavia kiinteitä tehomaksuja, ajavat eri tuotantomuodot eri asemaan sähkömarkkinoilla. Tehomaksuperusteinen hinnoittelu syrjii tuulivoimatuotantoa, koska korkean huipunkäyttäjän omaavat laitokset saavat selkeän edun tuottamansa energian hintaan markkinoilta.

Sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelu

Energiaviraston 12.3.2014 antamassa lausunnossa (Dnro 1298/403/2013) on päädytty contra legem – tulkintaan, jonka mukaan sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelusäännöstä ei sovelleta suurjännitteisessä jakeluverkossa tai sellaisessa jakeluverkonhaltijan suurjännitteisessä jakeluverkossa, jolla on hallinnassaan jakeluverkkoa tai suurjännitteistä jakeluverkkoa. TuuliWatti perustelee tutkintapyyntönsään näkemyksensä siitä, miksi kattohinnoittelusäännöstä tulisi soveltaa myös suurjännitteisessä jakeluverkossa ja pyytää Energiavirasto arvioimaan uudelleen lausuntoaan ja ottavan kantaa nyt käsillä olevassa asiassa siihen, noudattaako Tornionlaakson Sähkö SML 56 §:n ja sähkömarkkina-asetuksen 5 §:n vaatimuksia hinnoittelussaan.

Energiaviraston vastinepyyntö tutkintapyyntönsä johdosta Tornionlaakson Sähkö Oy:lle 4.5.2015

Energiavirasto on 4.5.2015 pyytänyt asiassa vastinetta Tornionlaakson Sähköltä. Vastinetta on pyydetty samaan aikaan molemmista TuuliWatin tekemistä tutkintapyyntöistä (Dnrot 173/420/2015 ja 179/420/2015).

Tornionlaakson Sähkö Oy:n vastine 1.6.2015

Tornionlaakson Sähkö antoi asiassa vastineensa 1.6.2015. Vastineessaan Tornionlaakson Sähkö toteaa seuraavaa yleisesti, sekä vastaten tutkintapyyntönsä otsikointia (numeroitu alla):

Sähköntuotannon siirtohinnan ja verkkoon pääsyn hinnoittelun moninkertaisuus verrattuna muihin verkonhaltijoihin

Tornionlaakson Sähkön vastineen mukaan yhtiö on toiminut SML 21 §:n mukaisesti niin jakeluverkon kuin suurjännitteisen jakeluverkonkin osalta. Sähkönsiirron määrä niin kulutuksen kuin tuotannonkin osalta on niin alhainen verrattuna suurjännitteisen jakeluverkon kustannuksiin, että kohtuullisen tuoton mukainen siirtopalvelun hinta on korkeampi kuin siirtoverkoissa, joissa sähkönsiirtomäärät ovat suuremmat verrattuna verkon nykykäyttöarvoon.

TuuliWatin maksama siirtohintaa on Tornionlaakson Sähkön suurjännitesiirron asiakkaista kaikista alhaisin. Vastineeseen on liitetty laskelma, jossa vertailun vuoksi on käytetty toisen jakeluverkonhaltijan tuotantotariffeja, jossa on vain kaksi komponenttia. Toisen jakeluverkonhaltijan tuotannolta perimä siirtohintaa muodostuu kalliimmaksi kuin Tornionlaakson Sähkön perimä siirtohintaa. Tariffikomponenttien määrä ei ole ratkaiseva, vaan niistä muodostuva kokonaishinta. Toisaalta jokaisella verkolla on myös oma kustannusrakenteensa, jonka perusteella kohtuullinen tuotto määräytyy. Ei ole relevanttia verrata erilaisten verkkojen siirtohintoja toisiinsa.

Tornionlaakson Sähköntuotannon siirtohinnan ja verkkoon pääsyn epäilty syrjivyyttä

TuuliWatin epäily Kitkiäisvaaran tuulipuiston sähköntuotannon siirtohinnan ja verkkoon pääsyn syrjivyyden osalta ei perustu mihinkään tosiasioihin.

Siirtohintojen perusteettomuus ja kilpailun rajoittaminen

Tornionlaakson Sähkön siirtotariffin hintataso vastaa kustannuksia eikä ylitä kohtuullista tuottoa. TuuliWatilla on selvästi edullisempi hintataso kuin vesivoiman tuottajalla. Molemmilla sähköntuottajilla on lisäksi jakeluverkkoyhtiötä edullisempi siirtohintaa.

Sähkön siirron hinta ei ole ollut Tornionlaakson Sähkölle este tai rajoite saada sähköä markkinoille. Tornionlaakson Sähköllä ei ole tiedossa mitään tekijöitä, jotka olisivat estäneet TuuliWattia saamasta Kitkiäisvaaran tuulipuiston sähköä markkinoille.

Tehomaksupainotteisten tariffien tuulivoimaa syrjivä vaikutus suhteessa muihin sähköntuotantomuotoihin

Fysikaalinen totuus on, että teho määrittää sähköverkon. Tornionlaakson Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon siirtotariffi ei syrji uusiutuvaa energiaa eikä erityisesti tuulivoimaa. Liitteenä toimitetussa laskelmassa on nähtävillä todelliset keskimääräiset siirtohinnat, joista TuuliWatin tuulipuiston siirtohintaa on alhaisin.

Sähköntuotannon siirtomaksun moninkertaisuus suhteessa kattohintaan ja sähkön kulutuspaikkojen tariffeihin

Tornionlaakson Sähkön kalliissa ja tässä vaiheessa vapaata siirtokapasiteettia omaavassa suurjännitteisessä verkossa siirtotariffi täyttää mm. kohtuullisen tuoton hinnoittelulle asettamat vaatimukset. Suurjännitteisen jakeluverkon hinnoittelu on sähköntuotannolle edullisempi kuin kulutukselle

Energiavirasto on kirjeessään "Sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelun soveltamisalasta" 12.6.2014 todennut yksikäsitteisesti seuraavaa. "Virasto katsoo, että verkonhaltijoiden ja verkon käyttäjien yhdenvertainen kohtelu edellyttää, ettei sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelua sovelleta suurjännitteisessä jakeluverkossa riippumatta siitä, onko kysymyksessä suurjännitteisen jakeluverkon haltija vai jakeluverkonhaltija, jolla on hallinnassaan myös sanottua suurjännitteistä jakeluverkkoa."

Julkisen hinnastojen puute ja menettelytapojen läpinäkyvyyttä

Tornionlaakson Sähkön ja TuuliWatin välisissä neuvotteluissa kosketeltiin aluksi pääasiassa vain Tornionlaakson Sähkön siirtoverkkoon liitettävissä olevaa tehoa. Ennen liittymissopimusluonnoksen tekoa TuuliWatin puolelta oltiin kiinnostuneita vain liittymissopimuksen tekemisestä ja allekirjoittamisesta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. TuuliWatti tiesi, että Tornionlaakson Sähkö kävi neuvotteluita muidenkin tuulivoimatoimijoiden kanssa. Vain liitettävissä oleva teho ja siitä perittävä kapasiteettivarausmaksu kiinnosti potentiaalisia tuulivoimatoimijoita. Nämä tiedot myös annettiin toimijoille.

- 1) Tornionlaakson sähkön menettelytapojen avoimuuden ja julkisen hinnoittelun puute

Osapuolten välinen liittymissopimus on astunut voimaan 15.1.2013. Sopimuksen kohdassa (4) Maksut kolmannessa kappaleessa on todettu mm. seuraavaa. "Sähkösiiirrosta ja sen maksuista Asiakas ja Tornionlaakson Sähkö sopivat erikseen verkkopalvelusopimuksella". Neuvotteluissa oli jo aiemmin Tornionlaakson Sähkön puolesta todettu, että siirtoverkon sähkönsiirtotariffi lasketaan erikseen ja sen hyväksyy Tornionlaakson Sähkön hallitus, koska suurjännitteisen jakeluverkon sähkön siirtotariffien pitää olla kohtuullisen tuoton mukaisia. Tämä sopi molemmille osapuolille. Sähköverkossa ei ole olemassa viitehintaa eikä Fingridin hinnoittelu ole referenssihintaa. Energiavirasto seuraa verkkoyhtiöiden sähköverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuutta.

- 2) Sähköntuotannon siirtomaksun ja verkkoon pääsyn hinnoittelu

Jokaisella sähköverkolla on oma jälleenhankintahinta-arvo ja sen sekä verkko-komponenttien pitoaikojen perustella laskettu sähköverkon nykykäyttöarvo. Näiden lähtötietojen perusteella määritetään sähköverkon pääomakustannukset. Lisäksi sähköverkon kustannuksia ovat erilaiset operatiiviset kustannukset. Lisäksi kaikki sähköverkot ovat uniikkeja. Näin ollen ei voida sanoa, että jokin tietty siirtokustannus ja sen perusteella määritelty tariffi olisi oikea kaikissa sähköverkoissa. Tornionlaakson Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon asiakkaiden keskimääräiset siirtohinnat ovat vaihdelleet vuonna 2014 välillä 6,61 €/MWh - 9,19 €/MWh ja vuonna 2015 neljän ensimmäisen kuukauden aikana 4,40 €/MWh - 9,55 MWh. [REDACTED]

Tornionlaakson Sähkö toimittaa vuosittain tekniset tiedot ja määrätiedot sähköverkoistaan Energiavirastolle, jolle toimitetaan myös tilinpäätöstiedot. Lisäksi Tornionlaakson Sähkö toimittaa sähkönsiirron määrätiedot eri jänniteportaassa. Energiavirastolla on kohtuullisen tuoton määrittämiseen kaikki tarvittavat tiedot. Tornionlaakson Sähkön oikaistu tulos on säännöllisesti alittanut kohtuullisen tuoton. Sähkön siirron hinta on kohtuullinen 110 kV:n verkko ja sen kustannukset huomioiden. Tornionlaakson Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon hinnoittelu on myös tasapuolinen. Kaikkia Tornionlaakson Sähkön jakeluverkkoon liittyjiä on kohdeltu tasapuolisesti. Tornionlaakson Sähkön esittämän laskelman mukaan sillä olisi mahdollisuus periä kohtuullisen tuoton puitteissa korkeampiakin suurjännitteisen jakeluverkon maksuja.

Verkkopalvelusopimuksen mukaan TuuliWatilta perityistä maksuista voidaan todeta seuraavaa. Kiinteä maksu kattaa mittauksen, tiedonsiirron, asiakas- ja viranomaiskustannuksia. Tehomaksu kattaa pääomakustannuksia (vain osittain). Käyttömaksu kattaa mm. häviöiden ja käyttötoiminnan kustannuksia. Kulutusmaksut kattavat kantaverkon talvi- ja muun ajan kulutusmaksun kustannuksia. Verkosta oton maksu kattaa kantaverkon ja suurjännitteisen jakeluverkon oton kustannuksia ja verkkoon annon maksu kattaa kantaverkon verkkoon annon maksun.

Tornionlaakson Sähkö tekee jatkossa tarkempia laskelmia suurjännitteisen jakeluverkkosiirron hintatasosta huomioiden Fingrid Oyj:n kantaverkkopalveluun tuleva tuotannon tehomaksukomponentti. Tornionlaakson Sähkön alustavissa suunnitelmissa on vähentää suurjännitteisen jakeluverkon tariffin hintakomponentteja, joka ei kuitenkaan merkitse keskimääräisen siirtohinnan alentamista. Tornionlaakson Sähkö menetellee suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinnan osalta samalla tavalla kuin Fingrid kantaverkkosiirron osalta.

3) Sähköntuotannon siirtomaksun ja verkkoon pääsyn hinnoittelu

Tornionlaakson Sähkö on aiemmin vastineessaan osoittanut TuuliWatin esittämät epäilyt aiheettomiksi. Liitteenä toimitetusta laskelmasta käy ilmi hinnoittelun tasapuolisuus kaikkien 110 kV verkkoon liittyneiden osalta. Tornionlaakson Sähkön jakeluverkkoon ei voi liittää 36 MW tehoa, eikä Tornionlaakson Sähkö investoi liittyjien sähköasemiin.

4) Sähkökaupan kilpailun ilmeinen rajoittaminen

Tornionlaakson Sähkö perii kaikilta suurjännitteiseen jakeluverkkoonsa liittyneiltä sähköntuottajilta saman tariffin mukaiset siirtokustannukset. Tornionlaakson Voiman tuottaman sähkön osalta ei ole ollut minkäänlaista ongelmaa saada sähköä markkinoille. Kaikkia Tornionlaakson Sähkön suurjännitteiseen jakeluverkkoon liittyneitä kohdellaan tasapuolisesti. Sähköntuotannon kannattavuus on jokaisen sähköntuottajan omalla vastuulla ja se on yksi liiketoiminnan riskeistä.

5) Uusiutuvan energian ensisijaisen tai taatun verkkoon pääsyn toteutuminen

Tornionlaakson Sähkön 110 kV verkosto ei ole jakeluverkko johon TuuliWattin yrittää rinnastaa. Tornionlaakson Sähkön suurjännitteisessä jakeluverkossa on runsaasti enemmän siirtokykyä kuin Tornionlaakson Sähkön ja Pellon

Sähkön jakeluverkkojen kulutuksen huipputehon tarve on. Tuotannon teho mahdollisine uusine liittyjineen ylittäisi reilusti johdon siirtokyvyn, joten tuotannon tehon määrä joudutaan rajoittamaan verkon maksimitehon siirtokyvyn mukaiseksi. Tornionlaakson Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon rinnastaminen jakeluverkoksi ontuu siinäkin, että tähän verkkoon voidaan syöttää tuotantoa huomattavasti enemmän kuin verkon piirissä on kulutusta, koska johto kytkeytyy kantaverkkoon. Tehomaksupainotteinen hinnoittelu ei syrji tuulivoimatuotantoa. [REDACTED]

Suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinta on selvästi alle verkon johdon ns. kohtuullisen tuoton mukaisen hintatason,

6) Sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelu ja osuus kustannuksista

Energiaviraston kirjeeseen 12.6.2014 viitaten siirtomaksun kattohinnoittelua ei sovelleta suurjännitteisessä jakeluverkossa. TuuliWatin Kitkiäisvaaran tuulipuisto sijaitsee harvaan asutulla seudulle, jossa ainoa sähköverkko, joka pystyy siirtämään tuulipuiston suuren tehon ja energian kantaverkkoon on Tornionlaakson Sähkön suurjännitteinen jakeluverkko. On selvää, että pitkän suurjännitteisen jakeluverkon, jossa on vielä jäljellä vapaata siirtokapasiteettia, kustannukset ovat korkeammat kuin tiheästi asutulla seudulla. Kohtuullisen tuoton määrittelyssä merkittävä tekijä on johdon nykykäyttöarvo, TuuliWatti pyrkii tietoisesti välttämään huomioimasta Tornionlaakson Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon nykykäyttöarvon, johdon pituuden ja sen vapaan kapasiteetin

7) Tornionlaakson Sähkön menettelytapojen vaikutukset ja merkitys laajemmin

Tornionlaakson Sähkön verkkoon todennäköisesti liittyy lähivuosina uusia merkittäviä sähkön tuottajia ja suuria kuluttajia, jotka nostavat suurjännitteisen jakeluverkon käyttöastetta. Käyttöasteen kasvaessa kunkin asiakkaan kustannukset alenevat laskettaessa kohtuullista tuottoa.

Tornionlaakson Sähköllä ei ole tarvetta ottaa kantaa muiden verkkotoimijoiden hinnoitteluun. Tornionlaakson Sähkö toteaa kuitenkin, että Fingridin verkkoon on mahdollista liittyä vain nykyiseen kytkinlaitokseen, ei johdon varrelle, kuten TuuliWatti esittää.

On myös huomattava, että Tornionlaakson Sähkön pitkän suurjännitteisen jakeluverkoston kustannusrasitus kulutus huomioiden on suuri. Olisi kohtuutonta, jos Torniojoki-varren asukkaat joutuisivat kustantamaan suurten tuulivoimayhtiöiden sähkönsiirron kantaverkkoon.

Energiaviraston kysymykset Tornionlaakson Sähkölle sekä vastaukset kysymyksiin

Vastinepyynnössä Tornionlaakson Sähköä on pyydetty paitsi ottamaan kantaa tukintapyyntöä esitettyihin vaatimuksiin ja niiden perusteisiin, vastaamaan seuraaviin Energiaviraston esittämiin kysymyksiin. Tornionlaakson Sähkön vastaukset on esitetty kunkin kysymyksen alla.

- 1) millaisia siirtohintoja Tornionlaakson Sähkön asiakkaina olevilta tuotantolaitoksilta peritään ja mistä eristä ne koostuvat?

Suurlänniteverkon siirtotariffit 2015 ovat seuraavat:

- Kiinteä maksu 1100 €/kk
- Tehomaksu 9,6 €/kW,a
- Käyttömaksu 1,25 €/MWh
- Kulutusmaksu talvi (1.11-31.3) 5,35 €/MWh
- Kulutusmaksu muu aika 3,24 €/MWh
- Verkosta otto 1,4 €/MWh
- Verkkoon anto 0,9€/MWh

Kulutusmaksua, verkosta otto -maksua ja verkkoon anto -maksua tarkistetaan samalla euromäärällä, kuin Fingrid Oyj muuttaa vastaavia kantaverkkohinnoittelun yksikköhintoja.

- 2) *Onko tuotantoasiakkaiden siirtohinnoissa päällekkäisiä kustannuksia ja miten hintojen kustannusvastaavuus on varmistettu?*

Siirtohinnoittelu perustuu sähkömarkkinalakiin ja sen perusteella Energiaviraston antamaan Tornionlaakson Sähkö Oy:tä sitovaan vahvistuspäätökseen. Tornionlaakson Sähkön verkko on ollut alijäämäinen kolmannella valvontajaksolla.

- 3) *Onko Tornionlaakson Sähkö julkaissut verkkopalvelujen yleiset myyntiehdot- ja hinnat sekä niiden määräytymisperiuusteet? Jos on, milloin julkaiseminen on tapahtunut*

Verkkopalveluhinnasto pienjännite- ja keskijänniteverkon osalta on julkaistu vuosittain yhtiön verkkosivuilla www.tornionlaaksonsähkö.fi/index.php?id=4 Suurlännitehinnat on toimitettu Energiaviraston järjestelmään.

- 4) *Onko tuotantoasiakkaiden vastaavat ehdot julkaistu? Jos on, milloin julkaiseminen on tapahtunut*

Vastaavasti kuin kohdassa 3.

- 5) *Peritäänkö muilta tuotantoasiakkailta samanlaisia siirtomaksuja samoin määräytymisperustein kuin TuuliWatilta?*

Tällä hetkellä tuotantoasiakkaana on TuuliWatin lisäksi Tornionlaakson Voima Oy, jolta peritään samanlaiset siirtomaksut kuin TuuliWatilta.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa. Sähköalan yritysten tehtäviin kuuluu huolehtia asiakkaittensa ja verkkonsa käyttäjien sähkönhankintaan liittyvistä palveluista sekä edistää omassa ja näiden toiminnassa sähkön tehokasta ja säästäväistä käyttöä.

Lain esitöissä (HE 20/2013 vp. 1 §:n yksityiskohtaiset perustelut) todetaan muun ohessa, että lain tavoitteiden saavuttamisen ensisijaisina keinoina olisivat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa.

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 18 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan pykälään esitetään uutta, voimassa olevaa lainsäädäntöä täsmentävää säännöstä verkonhaltijoiden yleisestä tasa-puolisuusvelvollisuudesta verkkopalvelujen tarjonnassa. Säännös olisi yhdenmukainen voimassa olevan sähkömarkkinalain soveltamiskäytännön periaatteiden ja sähkömarkkinadirektiivin vaatimusten kanssa. Säännöksen mukaan verkonhaltijan olisi tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saisi olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai rajoituksia. Verkkopalvelujen tarjonnan tulisi tapahtua verkon käyttäjille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Se merkitsee, että tietty palvelu olisi tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille verkon käyttäjille. Palvelun ehdot eivät esimerkiksi riippuisi siitä, kenen sähköä verkossa siirretään. Sähkön ostajan palvelu ei saisi liioin muuttua perusteetta, kun sähköntoimittaja vaihtuu. Verkkopalvelujen ehdot voisivat kuitenkin vaihdella palvelujen käytön suhteen erikokoisten tai -tyyppisten verkon käyttäjien välillä. Myös lainsäädännön verkonhaltijoille asettamat vaatimukset voivat edellyttää tai oikeuttaa erilaiseen palveluun eri verkonkäyttäjryhmien osalta. Saman verkonkäyttäjryhmän sisällä tulisi kuitenkin soveltaa yhtäläisiä ehtoja ja palveluperiaatteita. Yleisistä myyntiehdoista ja palveluperiaatteista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa.

Esimerkiksi verkon käyttäjä voisi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka ehtoja ei voi määritellä yleisten ehtojen perusteella. Sitä vastoin verkonhaltijan kilpailutilanne viereisen verkonhaltijan kanssa, mikä on joissain tapauksissamahdollinen, ei oikeuttaisi soveltamaan kilpailun kohteena ole-vaan verkon käyttäjään muista poikkeavia ehtoja ja palveluperiaatteita.

Sähkömarkkinalain 21 §:n mukaan verkonhaltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä sähköön siirto- ja jakelupalveluja niitä tarvitseville sähköverkkonsa siirtokyvyn rajoissa.

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 21 §:n yksityiskohtaiset perustelut) pykälässä säädettäisiin sähköverkkojen osalta niin sanotusta kolmannen osapuolen verkkoon pääsystä. Verkkoon pääsy toteutettaisiin yhdenmukaisesti voimassa olevien säännösten kanssa säänneltyksi verkkoon pääsyksi kutsutun mallin mukaisesti, josta säädetään sähkömarkkinadirektiivin 32 artiklassa. Verkkoon pääsy perustuisi verkonhaltijan julkaisemiin tariffeihin ja ehtoihin, joita sovellettaisiin tasapuolisesti ja syrjimättömästi verkon käyttäjiin. Energiamarkkinavirasto hyväksyisi tariffien laskentamenetelmät ja ehdot ennen niiden käyttöön ottamista. Pykälässä asetettaisiin verkonhaltijalle siirtovelvollisuus. Se tarkoittaisi, että monopoliasemassa olevat verkot on avattava tietyin edellytyksin kaikkien hakukaiden käyttöön. Verkonhaltija ei voisi estää verkkoonsa liittyneitä verkon käyttäjiä valitsemasta sähköntoimittajaansa vapaasti kilpailun perusteella. Sähköön siirtovelvollisuus koskisi eräin poikkeuksin kaikkia sähköverkoja. Verkonhaltijan tulisi myydä sähköön siirto- ja jakelupalveluja verkkonsa käyttäjille sähköverkkonsa siirtokyvyn rajoissa. Jos sähköverkon siirtokapasiteetti ei riittäisi kaikkien siirtotarpeiden täyttämiseen, olisi verkonhaltijalla käyttövarmuussyistä oikeus rajoittaa sähköön siirtoa eli harjoittaa ylikuormituksen hallintaa. Jos siirtokapasiteetin ylikuormitustilanteessa verkon käyttäjien siirtotarpeet olisivat kohtuullisia, olisi verkonhaltijalla velvollisuus lisätä verkkonsa siirtokapasiteettia pullonkaulatilanteen poistamiseksi. Jos tämä jäisi verkonhaltijalta tekemättä, voisi kysymyksessä olla verkon kehittämisvelvollisuuden rikkomien. Verkonhaltijan tulisi kohtuullisessa ajassa korjata kehittämisvelvollisuuden kanssa ristiriidassa olevat puutteet verkkonsa siirtokapasiteetissa. Esimerkiksi uusien liittyjien liittäminen ei saisi tarpeettomasti viivästyä riittämättömän siirtokapasiteetin vuoksi. Arvioitaessa siirtokapasiteetin puutteen korjaamisen edellyttämää kohtuullista aikaa olisi huomioitava suunnitteluun, lupamenettelyihin ja rakentamiseen kuluva aika. Verkkotoiminta on liiketoimintaa, jossa toiminnan harjoittajalla on oikeus kohtuulliseen korvaukseen myymistään sähköön siirto- ja jakelupalveluista. Sen perusteena olevista hinnoitteluperiaatteista säädettäisiin toisaalla tässä laissa.

Sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä

niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle. Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon.

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 24 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan pykälässä säädettäisiin verkkopalvelujen myyntiehtoja ja hinnoittelua koskevista yleisistä säännöksistä. Ehdotettu pykälä vastaisi pääosin nykyisen sähkömarkkinalain soveltamiskäytäntöä. Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin kuitenkin nykyistä sääntelyä siten, että hinnoittelun olisi kokonaisuutena arvioiden oltava kohtuullista.

Pykälän 1 momentin mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden tulisi olla tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Tämä merkitsee, että tietty palvelu on tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille asiakkaille. Siirto- tai jakeluhinta ei esimerkiksi riippuisi siitä, kenen sähköä siirretään. Sähkön ostajan maksama siirto- tai jakelumaksu ei saisi liioin muuttua perusteetta, kun sähkön myyjä vaihtuu. Verkkopalvelujen käytön suhteen erikokoisten tai tyyppisten asiakkaiden välillä voisivat jakelumaksut vaihdella kuten nykyäänkin. Saman asiakasryhmän sisällä tulee kuitenkin olla sama hinnoittelu. Asiakkailla, joilla on samansuuruinen sulake, tulisi olla hinnoittelultaan samanlainen jakelumaksu. Yleisistä myyntiehdoista ja -hinnoista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi asiakas voi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka hintaa ei voi määritellä yleisen tariffin perusteella. Sitä vastoin verkonhaltijan kilpailutilanne viereisen verkonhaltijan kanssa, mikä on joissain tapauksissa mahdollinen, ei oikeuttaisi soveltamaan kilpailun kohteena olevaan asiakkaaseen muista poikkeavaa hinnoittelua. Monopoliasemassa olevalta verkkotoiminnalta tulisi edellyttää hinnoittelun kohtuullisuutta. Hinnoittelun kohtuullisuutta tulee arvioida kokonaisuutena, jolloin varmistetaan sekä verkkotoiminnan hintojen kustannusvastaavuus että liiketoiminnasta saatavan tuoton kohtuullisuus. Peruseriaatteena on, että hinnoittelun tulisi vastata toiminnan kustannuksia. Hinnoittelun kustannusvastaavuutta arvioidaan siten kunkin verkonhaltijan kustannusten perusteella. Verkkotoiminnan hinnoitteluun ei kohdistu markkinoilta tulevaa painetta, jolloin verkonhaltijalla ei ole kannustinta tehostaa toimintaansa. Mahdollinen kustannustehottomuus voidaan kompensoida korkeammilla hinnoilla, joten monopolihinnoittelun arvioinnissa on arvioitava, mikä on yrityksen kustannustaso verrattuna kustannuksiin, joihin yrityksellä olisi tosiasiallinen mahdollisuus. Hinnoittelun kohtuullisuuteen sisältyy sääntelyn kautta asetettu taloudellisesti tehokkaaseen toimintaan kannustava elementti, jonka avulla voidaan varmistaa, että verkonhaltijan toiminnan kustannustehokkuus toteutuu. Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten

sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrittäjäkohtaista markkina-arvoa, eikä esimerkiksi yritysjärjestelyiden perusteella määritettyihin kaupallisiin markkina-arvoihin, jotka voivat sisältää sähköverkkotoimintaan kuulumattomia arvostus- tai järjestelyeriä. Toisaalta verkonhaltijalle tulee turvata kohtuullinen korvaus verkkopalveluista omaisuuden kohtuullisen käyttömahdollisuuden säilymiseksi. Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton. Kohtuullisen tuoton tulisi puolestaan heijastaa sitä taloudellisen riskin tasoa, joka sähköverkon omistajan verkkotoimintaan sijoittamaan pääomaan kohdistuu toiminnan harjoittamisesta sekä ottaa huomioon alhaiset vieraan pääoman rahoituskulut ja laitteistojen pitkä käyttöikä. Hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös verkon kehittämisvelvollisuudesta aiheutuvat investoinnit ja niiden rahoittaminen. Verkonhaltija saattaisi tehtäviensä täyttämiseksi joutua investoimaan niin suuriin hankkeisiin, että sen tavanomaisen toiminnan rahoittamiseen riittävä tulorahoitus ei välttämättä riittäisi rahoittamaan kysymyksessä olevia hankkeita. Tällöin verkonhaltijan tulisi turvautua pääomarahoitukseen. Tämä on perusteltua, koska pääomarahoitus on rahoitusteoreettisesti tehokas tapa rahoittaa investointeja ja sähköverkkotoiminta on sen monopoliluonne huomioon ottaen vähäriskistä liiketoimintaa.

Pykälän 3 momentin mukaan verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai rajoituksia. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuuden ja tehokkuuden vaatimat ehdot. Säännöksen tarkoituksena on turvata, että verkkopalvelujen ehdot ovat asiallisia eivätkä perusteettomasti rajoita asiakkaan mahdollisuuksia käyttää verkkoa. Esimerkiksi siirtopalvelun ehdoissa on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokas käyttö. Sen vuoksi verkonhaltijalla on oikeus asettaa verkon toiminnan turvaamisen kannalta perusteltuja ehtoja, jotka voivat rajoittaa tai muuten vaikuttaa asiakkaan edellytyksiin käyttää verkkoa. Sitä vastoin rajoitukset, jotka olisivat näennäisesti yleisiä ja tasapuolisia mutta tosiasiallisesti räätälöity koskemaan vain muita kuin asianomaista verkkoa omistavaa myyjää, olisivat kiellettyjä. Verkkopalvelujen hinnoittelussa on lisäksi otettava huomioon kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon. Säännöksessä tarkoitettuja hyötyjä ovat esimerkiksi verkostohäviöiden väheneminen sekä verkonhaltijan maksettaviksi kuuluvien ylemmän verkkotason maksujen pieneneminen. Säännöksellä täsmennetään verkkopalvelujen hinnoittelun kustannusvastaavuuden toteutumista eri asiakasryhmien välillä sekä verkonhaltijan eri tariffien välillä.

Sähkömarkkinalain 26 a §:n mukaan verkonhaltija saa korottaa sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujaan enintään 15 prosenttia korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana keräämiinsä sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksuihin verrattuina. Jos verkonhaltija tekee korotuksesta alkavan 12 kuukauden ajanjakson aikana lisää sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujen korotuksia, eivät kyseisenä aikana kerätyt maksujen korotukset tällöinkään saa ylittää 15 prosenttia tarkastelujakson ensimmäistä korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana kerättyjen maksujen määrästä.

Korotuksen hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan verkonhaltijan sähköverkon käyttäjiä edustavan kunkin asiakasryhmän 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson keskimääräisen kokonaismaksun perusteella. Hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan tällöin kuhunkin asiakasryhmään kuuluihin verkon käyttäjiin sovellettavien korkeimpien verokantojen mukaan määritetystä sähkönsiirron ja sähkönjakelun verollisesta hinnasta, johon ei sisälly korotusajankohdasta alkavan tarkastelujakson aikana toteutuvien, verkon käyttäjien sähkön käyttöön perustuvien verojen ja veronluonteisten maksujen sekä arvonlisäveron korotusten määrä. Asiakasryhmät on määriteltävä siten, että ne kuvaavat tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla verkonhaltijan sähköverkon käyttöä ja verkon käyttäjien ominaispiirteitä.

Korotuksen hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan kuitenkin kantaverkossa verkon käyttäjien 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson yhteenlaskettujen sähkönsiirron kokonaismaksujen perusteella ja suurjännitteisessä jakeluverkossa erikseen kunkin verkon käyttäjän 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson keskimääräisen kokonaismaksun perusteella, jos 2 momentissa tarkoitettua laskentaperustetta ei voida käyttää kantaverkossa tai suurjännitteisessä jakeluverkossa. Hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan tällöin verkon käyttäjän sähkönsiirron ja sähkönjakelun verollisesta hinnasta, johon ei sisälly korotusajankohdasta alkavan tarkastelujakson aikana toteutuvien, verkon käyttäjän sähkön käyttöön perustuvien verojen ja veronluonteisten maksujen sekä arvonlisäveron korotusten määrä.

Korotuksen hyväksyttävään enimmäismäärään ei lasketa verkonhaltijan sähköverkkonsa käyttäjille antaman enintään kuuden kuukauden pituisen määräaikaisen alennuksen päättymisestä aiheutuvaa sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujen korotusta, joka perustuu sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 10 §:ssä tarkoitetun Energiaviraston vahvistuspäätöksen ehtoihin, eikä verkonhaltijan sähköverkkonsa käyttäjille antaman määräaikaisen alennuksen päättymisestä aiheutuvaa sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujen korotusta, joka perustuu Energiaviraston mainitun lain 14 §:n nojalla antamaan päätökseen velvoittaa verkonhaltija alentamaan sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujaan ylijäämän vuoksi.

Yritysjärjestelyn seurauksena syntyneen uuden tai toimintaa jatkavan verkonhaltijan sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujen korotuksen hyväksyttävää enimmäismäärää laskettaessa otetaan korotusta edeltävän tarkastelujakson maksujen määränä huomioon yritysjärjestelyssä mukana olevien verkonhaltijoiden kyseisen tarkastelujakson aikana keräämien maksujen summa.

Energiavirasto voi hakemuksesta antaa verkonhaltijalle luvan yksittäistapauksessa poiketa 1 momentissa säädetystä, jos se on välttämätöntä

sähköverkkoluvan myöntämisen edellytysten tai verkonhaltijan lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista asiakasryhmistä ja niiden määrittelemisestä.

Sähkömarkkinalain 27 §:n mukaan verkonhaltijan on julkaistava verkkopalvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Verkonhaltijan on ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle verkkopalvelujensa voimassa olevat myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksessa annettavista tiedoista sekä ilmoitusmenettelystä. Verkonhaltijan on julkaistava verkkopalvelujensa hintatasoa, verkko toiminnan tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta, sähköverkkonsa kehittämistä sekä sähköverkkoonsa liittyviä, sähkömarkkinoiden toimintaa kuvaavia tunnuslukuja. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tunnuslukuja julkaisemisvelvollisuus koskee, mitä kaavoja ja ohjeita tunnuslukuja laskettaessa noudatetaan sekä miten tunnusluvut julkaistaan.

Lain esitöiden mukaan (HE 20/2013 vp, 27 §:n yksityiskohtaiset perustelut) verkkoon pääsyn järjestäminen perustuisi julkaistuihin myyntiehtoihin ja -hintoihin. Lain tavoitteena on pyrkimys laajaan avoimuuteen verkkopalvelujen ja verkkotoiminnan osalta. Ehdotetut säännökset vastaavat sähkömarkkinalain nykyistä soveltamiskäytäntöä. Pykälän 1 momentin mukaan verkonhaltijan tulisi julkaista verkkopalvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Pykälän 2 momentin mukaan verkonhaltijan olisi ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettut ehdot, hinnat ja niiden määräytymisperusteet Energiamarkkinavirastolle. Momentissa annettaisiin Energia-markkinavirastolle toimivalta määrätä tarkemmin verkonhaltijan verkkopalvelujen voimassa olevien myyntiehtojen ja -hintojen ja niiden määräytymisperusteiden ilmoittamisessa annettavista tiedoista sekä ilmoitusmenettelystä.

Sähkömarkkinalain 56 §:n mukaan (kumottu muutoksella 22.2.2019/236)

Sähköntuotantoon käytetyt verkkopalvelut on hinnoiteltava jakeluverkossa tämän osan muiden säännösten estämättä seuraavasti:

- 1) pienimuotoisen sähköntuotannon sähköverkkoon liittämisestä veloitettavaan maksuun ei saa sisällyttää sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvia kustannuksia;
- 2) sähkön tuotannolta veloitettavilla jakelumaksuilla tulee kattaa suhteellisesti pienempi osuus jakeluverkon kustannuksista kuin sähkön kulutukselta perittävillä jakelumaksuilla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä, joissa säädetään sähköntuotannon jakelumaksuista ja niiden määrittämistavasta jakeluverkossa sekä sähköntuotannon jakelumaksuille asetettavista, siirrettyyn energiamäärään suhteutetuista raja-arvoista, joita jakeluverkonhaltijan on noudatettava.

Sähkömarkkinalain 56 §:n (muutos 22.2.2019/236) mukaan sähköntuotantoon käytetyt verkkopalvelut on hinnoiteltava jakeluverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa tämän osan muiden säännösten estämättä seuraavasti:

1) pienimuotoisen sähköntuotannon jakeluverkkoon liittamisestä veloitettavaan liittymismaksuun ei saa sisällyttää sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvia kustannuksia;

2) sähkön tuotannolta veloitettavilla jakelumaksuilla tulee kattaa suhteellisesti pienempi osuus jakeluverkon ja suurjännitteisen jakeluverkon kustannuksista kuin sähkön kulutukselta perittävillä jakelumaksuilla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sähköntuotannon jakelumaksuista jakeluverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa. Säännökset voivat koskea jakelumaksujen määrittämistapaa ja jakelumaksuille asetettavia, siirrettyyn energiamäärään suhteutettuja raja-arvoja, joita jakeluverkonhaltijan on noudatettava.

Muutosta koskevan hallituksen esityksen mukaan (HE 290/2018 vp) Sähkömarkkinalakiin lisättäisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat sähköntuotannon jakelumaksujen sääntelyn suurjännitteisissä jakeluverkoissa. Ehdotuksen tavoitteena on saattaa suurjännitteisiin jakeluverkkoihin liittyneiden voimalaitosten verkkoon pääsyn ehdot vastaamaan nykyistä paremmin kantaverkoissa sovellettavaa Euroopan unionin lainsäädäntöä. Pykälän säännöksiä ei muutettaisi muilta osin. Myös sähkömarkkinalain 3 §:n 14 kohtaan sisältyvä pienimuotoisen sähköntuotannon määritelmä jäisi tässä yhteydessä ennalleen.

Pykälän 1 momentin säännöksellä ehdotetaan jakeluverkoissa ja suurjännitteisissä jakeluverkoissa poikettavaksi verkkopalveluiden hinnoittelua sääntelevään lain 24 §:ään sisältyvän kustannusvastaavuuden periaatteen eli niin sanotun aiheuttamisperiaatteen tiukasta soveltamisesta sähkön tuottajien liittymis- ja jakelumaksujen määrittämisessä. Näiltä osin yksittäisten sähköntuottajien verkolle aiheuttamat kustannukset, joita verkonhaltija ei voisi kattaa kyseisiltä tuottajilta veloittamallaan verkkopalvelumaksuilla, katettaisiin kaikilta verkonkäyttäjiltä yleisesti kerätyillä jakelumaksuilla.

Momentin 1 kohdan säännöstä ei muutettaisi sisällöllisesti. Kohdan mukaan jakeluverkonhaltija ei saisi sisällyttää pienimuotoiselta sähköntuotannolta jakeluverkkoon liittamisestä veloitettavaan liittymismaksuun sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvia kustannuksia. Pienimuotoisella sähköntuotannolla tarkoitettaisiin säännöksessä lain 3 §:n 14 kohdan määritelmän mukaisesti voimalaitosta tai usean voimalaitoksen muodostamaa kokonaisuutta, jonka teho on enintään kaksi megavoltttiampeeria. Pienimuotoista sähköntuotantoa harjoittavan tuottajan osalta sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat verkonhaltijan kehittämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kustannuksia, jotka katettaisiin yleisesti jakelumaksuissa. Säännös ei vaikuttaisi muilta osin verkon

kehittämismahdollisuuden ja liittämismahdollisuuden väliseen rajanvetoon ja siihen perustuvaan liittymismaksujen ja siirtomaksujen määrittämiseen. Liittyjä olisi siten velvollinen edelleen suorittamaan korvauksen yksinomaan sitä palvelevan verkonosan ja laitteistojen rakentamisesta. Säännös ei koskisi myöskään samaan verkonosaan liittyvää sähkönkulutusta, vaan sähkönkulutukseen sovellettaisiin edelleen liittymismaksuista ja verkkopalveluiden hinnoittelusta annettuja muita säännöksiä. Siten kohteissa, joissa sähköntuotannon ohella olisi myös sähkönkulutusta, verkonhaltija voisi veloittaa liittymismaksun sähkönkulutuksen osalta sähkönkäyttökohteita koskevien hinnoitteluperiaatteiden mukaisesti. Liittymismaksun määrittäminen koskisi myös lain 24 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan verkkopalvelujen hinnoittelussa tulee ottaa huomioon hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon. Verkonhaltija voisi myös edelleen asettaa voimalaitoksen liittämiseksi lain 19 §:n sekä 20 §:n mukaisia teknisiä vaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä sähköntuotannon jakelumaksuista ja niiden määrittämisestä sekä jakeluverkossa että suurjännitteisessä jakeluverkossa. Asetuksella voitaisiin säätää sähköntuotannon jakelumaksujen määrittämisessä noudatettavista menettelyistä ja maksujen rakenteesta. Kysymykseen voisi tulla myös vaihteluvälin asettaminen sähkön tuottajalta veloittavien jakelumaksujen yhteismäärälle suhteessa siirrettyyn energiamäärään nähden. Säännös ei sen sijaan oikeuttaisi säätämään sellaista yleistä jakelumaksun määrää, jota kaikki jakeluverkonhaltijat olisivat velvollisia noudattamaan. Asetuksessa tulisi suurjännitteisten jakeluverkkojen osalta huomioda, että suurjännitteiset jakeluverkot ovat erilaisia ja sähköntuotannon ja -kulutuksen keskinäinen suhde vaihtelee voimakkaasti eri verkoissa. Asetuksessa tulisi myös huomioda, että suurjännitteisten jakeluverkkojen asiakaskunta ja liiketoiminnan tulonmuodostus poikkeavat jakeluverkoista. Näiden seikkojen vuoksi suurjännitteisiin jakeluverkkoihin liittyneen sähköntuotannon jakelumaksuja koskeva sääntely tulisi toteuttaa asetuksessa suurjännitteisten jakeluverkkojen ominaispiirteet huomioiden. Suurjännitteistä jakeluverkkoa ja jakeluverkkoa koskeva sääntely olisi siten ollen erilaista. Verkkopalveluiden hinnoittelun perusteet säädetään sähkömarkkinalain 4 luvussa. Asetuksessa säädettävien kriteerien tulisi täyttää lain verkkopalveluiden hinnoittelulle asettamat vaatimukset

Sähkömarkkinalain 106 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä tämän lain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013)

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (Valvontalaki) 9 §:n mukaan jos joku rikkoo tai laiminlyö 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteitaan, Energiamarkkinaviraston (nykyisin Energiavirasto) on velvoitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata.

Valvontalain 10 §:n mukaan Energiaviraston tulee päätöksellään (*vahvistuspäätös*) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

1) menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi valvontajakson aikana

...

3) verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot

Valvontalain 12 §:n mukaan sähköverkonhaltijaan ja järjestelmävastaavaan kantaverkonhaltijaan kohdistuvan vahvistuspäätöksen tulee perustua niihin perusteisiin, joista säädetään:

1) sähkömarkkina-asetuksissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä;

2) sähkökauppa-asetuksessa sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

3) sähkömarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä

Valvontalain 29 §:n mukaan Energiaviraston on käsiteltävä sille osoitetut verkonhaltijoita sekä maakaasun varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijoita koskevat tutkintapyynnöt kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Energiamarkkinavirasto voi pidentää käsittelylle asetettua määräaikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojen hankkimista. Tämän jälkeen tutkintapyynnön käsittelyaikaa voidaan pidentää tutkintapyynnön tekijän suostumuksella

Valvontalain 38 §:n nojalla momentin mukaan Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei Energiamarkkinavirasto päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Jollei tässä laissa erikseen toisin säädetä,

on muutoksenhakutuomioistuimella lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valtioneuvoston asetus sähkömarkkinoista (65/2009)

Sähkömarkkinoista annetun valtioneuvoston asetuksen (sähkömarkkina-asetus) 5 §:n 2 momentin mukaan jakeluverkonhaltijan yksittäiseen liittymään sijoittuvalta sähköntuotannolta veloittama siirtomaksu ei saa ylittää keskimäärin 0,07 senttiä kilowattitunnilta vuodessa. Tässä tarkoitettu siirtomaksu määritetään jakamalla yksittäiseen liittymään sijoittuvalta sähköntuotannolta verkkoon syötöstä vuodessa veloitettujen siirtomaksujen summa ilman arvonlisäveroa saman ajan kuluessa verkkoon syötetyn energian määrällä. Siirtomaksuksi ei katsota liittymismaksua eikä lisäpalveluista veloitettuja maksuja.

Perustelut

Energiaviraston toimivalta

Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n mukaan virasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu sähkömarkkinalaissa (588/2013) ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013). Sähkömarkkinalain 106 §:n 2 momentin mukaan viraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista.

Viraston valvonta kohdistuu sähkömarkkinoiden osapuolten toiminnan lainmukaisuuden valvontaan yleisellä tasolla. Virasto voi siten tutkia sähköyhtiöiden menettelyä vain siltä osin, kuin kysymys on sähkömarkkinalaissa, valvontalaissa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä säädetyistä tai määräyksissä määrättyistä asioista. Energiavirasto voi velvoittaa verkonhaltijan korjaamaan menettelyn vastaisuudessa sähkömarkkinalain mukaiseksi.

Viraston toimivaltaan ei kuulu sähkömarkkinoiden osapuolten yksittäisten sopimus-oikeudellisten riitojen ratkaiseminen. Sopimuksen tulkintaa ja täytäntöönpanoa koskevia riitoja ei siten käsitellä virastossa, vaan yleisessä alioikeudessa. Virastolla ei ole toimivaltaa määrätä korjaamaan tai muullakaan tavoin muuttamaan jo tehtyä sopimusta, eikä virastolla ole toimivaltaa esimerkiksi sopimusten sovitteluun. Energiavirasto ei siten ota kantaa myöskään siihen, onko osapuolten välillä olemassa oleva sopimus vai ei.

Energiaviraston toimivallassa ei myöskään ole käsitellä yksittäisiä, osapuolten välisiä muita riitoja tai ottaa kantaa vahingonkorvausoikeudellisiin kysymyksiin. Viraston toimivalta rajoittuu sen toteamiseen, onko sähkömarkkinalakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä rikottu, sekä mahdollisuuteen velvoittaa sähkömarkkinalain vastaisesti menettelyt korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Virastolla ei myöskään edellä selostettu huomioiden ole toimivaltaa käsitellä mahdollisia korvausvaatimuksia tai muita siviilioikeudellisia kysymyksiä tämän päätöksen lopputulokseen liittyen. Energiavirasto toteaa, että tutkintapyyntöjen tekijä voi viedä asian yleiseen tuomioistuimeen sopimusriita-asiana tämän päätöksen lopputuloksesta riippumatta.

Energiaviraston toimivallassa ei myöskään ole arvioida kilpailuoikeudellisia kysymyksiä. Tutkintapyyntöä on pyydetty Energiavirastoa tutkimaan, rajoittaako Tornionlaakson Sähkön toiminta sähkökaupan kilpailua. Tältä osin Energiavirasto toteaa, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo sähköverkkotoimintaa kilpailulain (948/2011) nojalla.

Valvontalain 32 §:n mukaan, jos Energiaviraston käsiteltävänä oleva asia koskee menettelyä, joka saattaa rikkoa kiellettyjä kilpailunrajoituksia koskevia kilpailulain säännöksiä, Energiavirasto voi siirtää asian kilpailunrajoituksia koskevilta osin Kilpailu- ja kuluttajaviraston käsiteltäväksi. Energiavirastolla ei ole kyseisen pykälän mukaan velvollisuutta siirtää asiaa kilpailunrajoituksia koskevilta osin Kilpailu- ja kuluttajaviraston käsiteltäväksi. Tutkintapyyntöä tekijällä on Energiaviraston päätöksen estämättä mahdollisuus tehdä erillinen tutkintapyyntö Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ja Energiaviraston tiedon mukaan näin on käsiteltävänä olevassa asiassa menetelty.

Valvontalain 29 §:ssä säädetään Energiavirastolle osoitettujen tutkintapyyntöjen käsittelystä. Käsittelyaikaa voidaan pidentää lakisääteisestä 2+2 kuukauden määräajasta tutkintapyyntöä tekijän suostumuksella. TuuliWatti on antanut suostumuksensa käsittelyajan pidentämiseen 17.6.2015. TuuliWatti on 4.4.2018 peruuttanut käsittelyajan pidentämiseen antamansa suostumuksen. Energiavirasto toteaa, ettei valvontalaki tunnista tilannetta, jossa käsittelyajalle myönnetty pidennys voitaisiin peruuttaa, etenkin kun lakisääteinen määräaika on kulunut. On huomioitava, että asian vaikeuden ja laaja-alaisuuden lisäksi tutkintapyyntöä tekijä on itse vaikuttanut tutkintapyyntöä käsittelyaikatauluun toimittamalla runsaasti lausuntoja ja muuta materiaalia tutkintapyyntönsä lisäksi, joista viraston on tullut hallintolain 34 §:n mukaisesti kuulla asianosaista.

Asian rajaaminen

Valvontalain 9 §:n mukaan, jos joku rikkoo tai laiminlyö 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteitaan, Energiaviraston on velvoitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata.

Valvontalain 9 § ja yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet huomioiden tutkintapyyntöä käsitellään vain sen osapuolen toimintaa, johon tutkintapyyntö on kohdistettu. Näin ollen Energiavirasto ei tässä päätöksessä ota kantaa muiden verkonhaltijoiden kuin Tornionlaakson Sähkön toimintaan. Energiavirasto huomauttaa, että virasto voi harkintavaltansa perusteella myös oma-aloitteisesti aloittaa toista verkonhaltijaa koskevan tutkimuksen, mikäli toisen valvonta-asian yhteydessä on tullut ilmi seikkoja, jotka ovat aiheellisia selvittää. Edellä selostettu huomioiden Energiavirasto ei tässä päätöksessä ota kantaa sellaisten verkonhaltijoiden toimintaan, joihin osapuolet ovat vedonneet kirjelmässään.

Tutkintapyyntöä on esitetty vertailuja muiden verkonhaltijoiden siirtohinnastoihin. Tutkintapyyntöä on pyydetty Energiavirastoa tutkimaan, onko Tornionlaakson Sähkö toiminut sähkömarkkinalain vastaisesti, kun Tornionlaakson Sähkön siirtohinnoittelu on ollut moninkertaista vertailukelpoisten verkonhaltijoiden

hintatasoon ja kantaverkon hintatasoon. Tutkintapyyntöön mukaan muilla verkonhaltijoilla on Tornionlaakson Sähköstä poiketen vain yksi hinta tuotannon siirrolle, joka perustuu selkeisiin ja ymmärrettäviin veloitusperusteisiin. Energiavirasto ei tässä päätöksessä vertaa tai arvioi Tornionlaakson Sähkön hinnoittelua muiden verkonhaltijoiden hinnoitteluun, vaan arvioi siirtohinnoittelua ainoastaan sen sähkömarkkinalain mukaisuuden osalta.

Tässä asiassa käsitellään edellä esitetty huomioiden Tornionlaakson Sähkön toiminnan sähkömarkkinalainmukaisuutta suhteessa tutkintapyyntöön esitettyyn. Energiavirasto ei tässä päätöksessä ota siten kantaa muiden yhtiöiden Tornionlaakson Sähkön kanssa tekemiin sopimuksiin. Energiavirasto huomauttaa kuitenkin, että siltä osin kuin päätös edellyttää Tornionlaakson Sähköltä korjaavia toimenpiteitä, ovat toimenpiteet Tornionlaakson Sähköä sitovia kaikkiin yhtiön asiakkaisiin nähden.

Virasto voi harkintavaltansa perusteella oma-aloitteisesti aloittaa verkonhaltijaa koskevan toisen tutkimuksen, mikäli käsittelyssä olevan valvonta-asian yhteydessä on tullut ilmi seikkoja, jotka ovat aiheellisia selvittää, ja jossa asianosainen on mahdollisesti toinen verkonhaltija. Energiavirasto ei näin ollen tämän asian yhteydessä tutki TuuliWatin esittämää epäilyä siitä, mitä muilta verkonhaltijoilta on tosiasiallisesti laskutettu verrattuna TuuliWatilta laskutettuun, koska tällaiset toimenpiteet tässä asiassa kohdistuisivat kolmansiin tahoihin.

Energiavirasto ei myöskään taannehtivasti voi puuttua verkonhaltijan menettelyyn. Sen sijaan Energiavirasto voi velvoittaa valvontalain 9 §:n perustella verkonhaltijan korjaamaan menettelynsä vastaisuudessa sähkömarkkinalain mukaiseksi.

Energiavirasto ei valvonta-asian käsittelyn yhteydessä myöskään käsittele sellaisia yleisiä, kaikkia verkonhaltijoita koskevia tulkinta- tai linjauksysymyksiä, joiden johdosta virasto on antanut verkonhaltijoille yleistä ohjausta. Tällaiset kokonaisuudet käsitellään erillisenä asiana, ja silloin virasto arvioi, onko tulkinnan tai ohjeistuksen muuttamiselle perusteita. Tutkintapyyntöön on pyydetty arvioimaan uudelleen Energiaviraston 12.3.2014 antamaa lausuntoa (Dnro 1298/403/2013) jonka mukaan sähköntuotannon siirtomaksun niin sanottua kattohinnoittelusäännöstä ei sovelleta suurjännitteisessä jakeluverkossa. Energiavirasto toteaa, että tässä tutkintapyyntöön johdosta annettavassa päätöksessä virasto ei arvioi antamaansa yleistä, kaikkia verkonhaltijoita koskevaa aiemmin antamaansa lausuntoa tai siinä annetun tulkinnan muutostarvetta. Energiavirasto voi erikseen arvioida tällaisten tulkintakannanottojen päivittämistä, kun siihen ilmenee perusteita. Energiavirasto arvioi yllä mainitun ohjeistuksen päivittämistarvetta, kun muutetun sähkömarkkinalain 56 §:n 2 momentin (muutos 22.2.2019/236) mukainen valtioneuvoston asetus sähkön tuotannon jakelumaksuista myöhemmin annetaan.

Tutkintapyyntöön on viitattu sekä kansalliseen lainsäädäntöön, että suoraan EU-lainsäädäntöön. Tältä osin Energiavirasto toteaa, että EU-lainsäädäntö on implementoitu osaksi kansallista lainsäädäntöä ja näin ollen virasto arvioi asiaa kansallisen lainsäädännön perusteella.

Asianosaisuudesta

Ratkaistaessa sitä, onko verkonhaltija toiminut sähkömarkkinalainsäädännön mukaisesti, kysymys on verkonhaltijan oikeuteen, etuun tai velvollisuuteen vaikuttavasta asiasta. Näin ollen asianosainen verkonhaltijan toimintaan kohdistuvassa asiassa on verkonhaltija.

Energiavirasto toteaa, että hallintolain 11 §:n, viraston ratkaisukäytännön ja siihen liittyvän oikeuskäytännön mukaisesti tutkintapyyntöä tekijällä on tutkinnan vireilepanijan rooli. Tutkintapyyntöä on pidettävä viranomaiselle osoitettuna kehotuksena käyttää sille lain nojalla annettua valvontavaltaansa. Energiavirasto voi myös oma-aloitteisesti valvontatoimivaltansa nojalla käynnistää tutkinnan. Mahdollisuus saattaa epäilty sähkömarkkinalain vastainen menettely valvontaviranomaisen tutkittavaksi ei siten perusta asianosaisasemaa siten, että ratkaisulla olisi hallintolain tai hallintolainkäyttölain (856/1996) 6 §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia tutkimuspyynnön tekijän omaan oikeusasemaan. TuuliWatti on tutkintapyyntöä tekijänä katsonut olevansa asiassa asianosainen. Energiavirasto on päättänyt käsitellä TuuliWatti Oy:n asianosaisuuden erikseen (dnro 1351/420/2016). Näin ollen TuuliWatin asianosaisuutta tässä asiassa ei käsitellä tämän päätöksen yhteydessä.

TuuliWatti Oy:lle annetaan asianosaisuutta koskevassa asiassa erillinen, valituskelpoinen päätös. Selvyyden vuoksi Energiavirasto toteaa, että TuuliWatin asianosaisuutta koskevassa asiassa Tornionlaakson Sähkö ei ole asianosainen.

Tornionlaakson Sähkön verkkopalveluehdot ja liittymisehdot

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille.

Valvontalain 10 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella Energiaviraston on päätöksellään vahvistettava ennen niiden käyttöönottoa verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot ja 4 kohdan perusteella verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot. Energiavirasto toteaa, että vahvistusmenettelyllä turvataan verkonhaltijan tasapuolinen ja syrjimätön toiminta.

Energiavirasto on päätöksellään 9.8.2011 (Dnro 646/431/2011) vahvistanut Tornionlaakson Sähkön pyynnöstä tuotannon siirto- ja liittämispalvelun ehdot, jotka ovat Energiateollisuus ry:n suosittelemat sähköntuotannon liittymisehdot (TLE 2011) ja Sähköntuotannon verkkopalveluehdot (TVPE 2011). Viraston päätöksen mukaisesti Tornionlaakson Sähkön on tullut noudattaa kyseisiä ehtoja 15.8.2011 alkaen. On huomioitava, että kyseiset ehdot koskevat sähköntuotantopaikan liittämistä nimellijännitteeltään alle 24 kilovoltin jakeluverkkoon.

Edelleen Energiavirasto on päätöksellään 21.11.2014 (Dnro 2205/431/2014) vahvistanut Tornionlaakson Sähkölle yhtiön pyynnöstä Energiateollisuus ry:n suosittelemat verkkopalveluehdot (VPE 2014) ja tuotannon liittymisehdot (TLE 2014). Energiaviraston päätöksen mukaan näitä ehtoja on tullut noudattaa 1.2.2015 lähtien. Myös näiden ehtojen osalta on huomioitava, että ne koskevat sähköntuotantopaikan liittämistä alle 24 kilovoltin sähköjakeluverkkoon.

Tornionlaakson Sähkö on 16.1.2016 toimittanut Energiavirastolle vahvistuspyynnön koskien suurjännitteisen jakeluverkon verkkopalveluehtoja- ja liittymisehtoja. Asia on jäänyt käsittelyyn nyt vireillä olevan valvonta-asian vuoksi.

Tornionlaakson Sähkö on 22.3.2019 toimittanut Energiavirastolle vahvistuspyynnön koskien Energiateollisuus ry:n suosittelemia suurjännitteisen jakeluverkon verkkopalveluehtoja ja liittymisehtoja (SJVPE 2019 ja SJLE 2019). Ehdot on vahvistettu kaikille vahvistuspyynnön toimittaneille suurjännitteisen jakeluverkon verkonhaltijoille 16.4.2019 ns. massapäätöksellä (Dnro 949/431/2019) ja ehdot ovat tulleet voimaan 17.5.2019. Energiavirasto on tarkistanut ehtojen sähkömarkkinalain mukaisuuden kaikkien verkonhaltijoiden osalta ennen niiden vahvistamista.

Energiavirasto toteaa, että Tornionlaakson Sähköllä ei ole ollut voimassa vahvistettuja suurjännitteisen jakeluverkon verkkopalveluehtoja ja liittymisehtoja. Energiavirasto ei myöskään takautuvasti vahvista yhtiölle kyseisiä ehtoja. Tämä ei kuitenkaan tarkoita automaattisesti sitä, että yhtiö on virheellisesti perinyt maksuja asiakkailtaan, vaikka yhtiö on toiminut virheellisesti jättämättä vahvistamatta ehtonsa.

Tornionlaakson Sähkön antaman selvityksen mukaan suurjännitteisen jakeluverkkopalvelun ja liittämisen ehdoista on sovittu erikseen. Energiavirasto toteaa, että ehdoista erikseen sopiminen on sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n sekä valvontalain 10 §:n vastaista, koska tällöin tasapuolisuutta ja syrjimättömyyttä ei voida varmentaa.

Energiaviraston näkemyksen mukaan, kun osapuolet ovat sopineet verkkopalvelu- ja liittämisehdoista erikseen, kysymys on osapuolten välisestä sopimuskysymyksestä, johon Energiavirastolla ei edellä esitetyn toimivaltansa nojalla ole toimivaltaa ottaa kantaa. Valvontalain 9 §:n mukaan Energiaviraston on velvoitettava verkonhaltija korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu. Valvontalain 9 § ei siten anna Energiavirastolle toimivaltaa määrätä esimerkiksi korvauksia sähkömarkkinalain vastaisesta menettelystä.

Mikäli TuuliWatti katsoo, että sopimus on ollut kohtuuton tai syrjivä, tulee asia viime kädessä saattaa sopimusriita-asiana yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, jossa ratkaistaan myös mahdolliset korvauskysymykset.

Tornionlaakson Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinnoittelun tariffirakenne, sen tasapuolisuus ja hinnoittelun kustannusvastaavuus

Sähkömarkkinalain 24 §:n 1 momentin mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä.

Lain esitöiden mukaan tämä merkitsee, että tietty palvelu on tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille asiakkaille. Verkkopalvelujen käytön suhteen erikokoisten tai tyyppisten asiakkaiden välillä voisivat jakelumaksut vaihdella kuten nykyäänkin. Saman asiakasryhmän sisällä tulee kuitenkin olla sama hinnoittelu.

Energiaviraston näkemyksen mukaan edellä lausuttu tasapuolisuusvaatimus koskee tässä tapauksessa kaikkia Tornionlaakson Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon tuotantoasiakkaita tuotantotavasta riippumatta.

Sähkömarkkinalaissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ei säädetä sähkönjakelun tariffirakenteesta. Energiavirasto valvoo sähkömarkkinalain 24 §:n 2 momentin mukaisesti sitä, että verkkopalvelujen hinnoittelu on kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. Lain esitöiden mukaan monopoliasemassa olevalta verkkotoiminnalta tulisi edellyttää hinnoittelun kohtuullisuutta. Hinnoittelun kohtuullisuutta tulee arvioida kokonaisuutena, jolloin varmistetaan sekä verkkotoiminnan hintojen kustannusvastaavuus että liiketoiminnasta saatavan tuoton kohtuullisuus. Peruseriaatteena on, että hinnoittelun tulisi vastata toiminnan kustannuksia.

TuuliWatin tutkintapyyntöön mukaan Tornionlaakson Sähkön soveltamat tariffit ovat epäselviä, läpinäkymättömiä ja päällekkäisiä. Erityisen ongelmallisia ovat Tornionlaakson Sähkön perimä kiinteä maksu, tehomaksu ja käyttömaksu. Erityisesti tehomaksun ja käyttömaksun keskinäinen suhde on epäselvä. Mikäli ongelmalliset laskutuskomponentit poistettaisiin ja laskutus perustuisi kulutusmaksuun, verkoston maksuun ja verkkoon annon maksuun, sähköntuotannon verkkopalvelumaksu muodostuisi huomattavasti alemmaksi.

Energiavirasto on vastinepyynnössään tiedustellut millaisia siirtohintoja Tornionlaakson Sähkön asiakkaina olevilta tuotantolaitoksilta peritään ja mistä eristä ne koostuvat.

Sähkömarkkinalaissa ei tarkemmin säännellä sitä, millaista hinnoittelun rakennetta verkonhaltijan tulisi hinnoittelussaan soveltaa. Verkonhaltija voi itse valita soveltamansa hinnoittelurakenteen riippuen siitä, mitä tekijää se hinnoittelussaan katsoo aiheelliseksi painottaa. Sähkömarkkinalaki edellyttää kuitenkin, että valittua hinnoittelumallia sovelletaan asiakkaisiin tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Lisäksi sähkömarkkinalain mukaan kuluttajille suunnatut verkkopalvelujen myyntiehdot on esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla.

Edellä selostettu huomioiden Energiavirasto ei ota kantaa yksittäisiin tariffeihin tai tariffikomponentteihin, vaan arvioi hinnoittelun kohtuullisuutta kokonaisuutena. Energiavirasto valvoo sähkömarkkinalain 24 §:n 2 momentin mukaisesti sitä, että verkkopalvelujen hinnoittelu on kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. Energiaviraston sähkön siirtohinnoittelun kohtuullisuuden valvonta kohdistuu ensisijaisesti

sähköverkonhaltijan asiakkailtaan keräämiin eri verkkopalvelumaksuista kertyvään kokonaisuuteen, johon sisältyvät myös sähkön siirtomaksut mukaan lukien sähkön siirron perusmaksuina kerätyt tuotot. Valvonta tapahtuu neljän vuoden valvontajaksoittain. Valvontajaksolle etukäteen vahvistettavissa valvontamenetelmissä tarkastellaan toisaalta verkkotoimintaan sitoutunutta pääomaa sekä sille laskettavaa kohtuullista tuottoa ja toisaalta verkkotoiminnan toteutunutta oikaistua tulosta. Valvonnan peruslähtökohtana on se, että verkonhaltijan sähköverkkotoimintaan sitoutuneelle pääomalle laskettava kohtuullinen tuotto määrittää ylärajan sähköverkkotoiminnan toteutuneelle oikaistulle tulokselle. Selvyyden vuoksi Energiavirasto toteaa, että verkkopalveluhintojen palautukseen sovelletaan valvontalain 14 §:n mukaista menettelyä siten, että virheellisesti peritty, ylijäämään johtaneet siirtomaksut tulee kompensoida seuraavalla valvontajaksolla alempina siirtomaksuina.

Energiavirasto ja työ- ja elinkeinoministeriö (aiemmin kauppa- ja teollisuusministeriö) ovat toimeenpanneet selvityksiä siirtotariffirakenteista ja perus- ja energi maksujen välisistä suhteista (mm. VTT:n tekemä selvitys vuonna 1999 ja Energiamarkkinoiden kohtuullisuusvalvontaa uudistavan työryhmän raportti, Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 13/2003). Näissä selvityksissä on todettu, että sähkön siirtotariffien kiinteiden perusmaksujen ja energi maksujen väliseen suhteeseen ei näyttäisi olevan olemassa teoreettisesti yhtä ja oikeaa ratkaisumallia, vaan verkonhaltijoille tulisi jättää vapaus sovittaa sähkön siirtotariffit paikallisiin olosuhteisiin. Energiavirasto katsoo tämän perusteella, että sähkön siirtotariffien rakenteen osalta verkonhaltijalla on olemassa vapaus sovittaa sähkön siirtotariffit paikallisiin olosuhteisiin siten, että verkkotoiminnan kustannukset tulevat mahdollisimman tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti eri asiakasryhmien maksettaviksi. Kuitenkin verkonhaltijan tulee perustella tekemänsä valinnat ja hinnoittelussaan soveltamat periaatteet.

Virasto on myös aikaisemmassa vakiintuneessa hallintokäytännössään ottanut kantaa siirtotariffien rakenteen määrittelyyn, mm. Dnro 2321/403/2015: Tariffirakenteen määrittäminen on verkonhaltijan valinnassa, kuitenkin sen määräytymisperuste tulee julkaista.

Energiavirasto on tiedustellut, onko tuotantoasiakkaiden siirtohinnoissa päällekkäisiä kustannuksia ja miten hintojen kustannusvastaavuus on varmistettu. Vastineen mukaan siirtohinnoittelu perustuu sähkömarkkinalakiin ja sen perusteella Energiaviraston antamaan Tornionlaakson Sähköä sitovaan vahvistuspäätökseen. Energiavirasto on 24.2.2014 antanut sähköverkkotoiminnan toisen valvontajakson 1.1.2008- 31.12.2011 hinnoittelun kohtuullisuutta koskevat valvontapäätökset. Tornionlaakson Sähköä koskevan päätöksen (Dnro 202/430/2009) mukaan yhtiö on toisella valvontajaksolla ollut alijäämäinen. Edelleen yhtiö on kolmannella valvontajaksolla (2012-2015) ollut alijäämäinen (päätös Dnro 301/430/2012, annettu 8.2.2017). Energiavirasto toteaa, että Tornionlaakson Sähkö on neljännellä valvontajaksolla, vuosia 2016, 2017 ja 2018 koskevien alustavien laskelmien mukaan edelleen alijäämäinen.¹

Tornionlaakson Sähkö on selvittänyt, mistä edellä mainitut tariffikomponentit koostuvat ja mitä kustannuksia ne kattavat. Energiavirasto toteaa, että hinnoittelun, mukaan lukien tariffirakenteen, on oltava sähkömarkkinalain 24 §:n mukaisesti

¹ Vuoden 2019 suuntaa-antavia laskelmia ei ole tämän päätöksen antamisajankohtaan mennessä julkaistu

tasapuolinen verkonhaltijan saman tyyppisten asiakasryhmien sisällä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että tariffien komponenttien tulisi olla yhteneväiset asiakasryhmittäin. Tätä tukee myös yhtenä sähkömarkkinalain pääperiaatteena oleva läpinäkyvyyden periaate. Monopoliasemassa toimivan yhtiön tulee lisäksi toimia läpinäkyvästi.

Energiavirasto arvioi tässä tapauksessa sitä, onko sähkömarkkinalain 24 §:n mukainen tariffirakenne ollut tasapuolinen saman asiakasryhmän sisällä, eli Tornionlaakson Sähkön suurjännitteiseen jakeluverkkoon liittyneiden tuotantoasiakkaiden välillä. Tällä hetkellä yhtiöllä on Energiaviraston tiedon mukaan kaksi suurjännitteeseen jakeluverkkoon liittyntä tuotantoasiakasta, TuuliWatti ja Tornionlaakson Voima.

Tornionlaakson Sähkön 1.6.2015 antaman vastineen liitteenä toimitetun asiakkailta perittyjä tariffeja kuvaavan taulukon mukaan yhtiön siirtohinnoittelun tariffien komponentit suurjännitteisen jakeluverkon tuotantoasiakkaille ovat poikenneet toisistaan vuonna 2014. Sen sijaan Energiaviraston hintatietojärjestelmään on vuonna 2015 ja tämän jälkeen ilmoitettu sama tariffirakenne suurjännitteisen jakeluverkon tuotantoasiakkaille. Näin ollen Tornionlaakson Sähkö on korjannut toimintaansa vuoden 2015 alusta, kun yhtiö on ilmoittanut soveltaneensa samaa tariffirakennetta suurjännitteisen jakeluverkon tuotantoasiakkaille. Selvyyden vuoksi Energiavirasto toteaa, että vaikka verkonhaltijalla olisi vain yksi tietyn asiakasryhmän asiakas, tulee hinnoittelua mahdollistaa samoilla perusteilla myös mahdollisille muille samaan asiakasryhmään myöhemmin liittyville.

Energiavirasto toteaa selvyyden vuoksi, että sopimusperusteinen hinnoittelu on sen sijaan selkeästi vastoin sähkömarkkinalain 24 §:ssä ilmaistua tasapuolisuusvaatimusta ja johtaa erillistariffin soveltamiseen.²

Kuten asian rajaamista koskevassa kappaleessa on todettu, Energiavirasto voi erikseen edellä mainitulla tavalla tutkia sen, onko Tornionlaakson Sähkön laskutus perustunut yhtiön ilmoittamaan tariffirakenteeseen tasapuolisesti.

Yhteenvetona Energiavirasto toteaa tariffirakenteen osalta, ettei virasto edellä selostetulla tavalla ota kantaa yksittäisiin tariffeihin tai tariffin komponentteihin, vaan verkonhaltija voi itse määrittää mistä komponenteista tariffit koostuvat. Koska verkonhaltijalla on vapaus valita hinnoittelunsa rakenne, Energiavirasto toteaa, etteivät eri verkonhaltijoiden väliset eroavaisuudet tariffirakenteessa ja komponenttien määrässä välttämättä ole sellaisenaan vertailukelpoisia. Energiavirasto katsoo edellä esitetyn perusteella, että sähkön siirtotariffien rakenteen osalta

² Viraston lausunto Dnro 2321/403/2015: Energiavirasto toteaa, että erisuuruisen, vain yhtä asiakasta koskeva jakelumaksu ei ole sähkömarkkinalain 18 ja 24 §:en nojalla mahdollinen. Tietty palvelu on tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille asiakkaille. Verkkopalvelujen käytön suhteen erikokoisten tai tyyppisten asiakkaiden välillä jakelumaksut voivat kuitenkin vaihdella. Tämä tarkoittaa, että on mahdollista muodostaa oma tariffi kaikille tietyn kokoluokan ylittävälle asiakkaille. Erityyppisinä asiakkaina 24 §:n perusteluissa on mainittu asiakkaina, joilla tulisi olla hinnoittelultaan samanlainen jakelumaksu vain asiakkaat, joilla on samansuuruinen sulake. Energiavirasto katsoo kuitenkin, että liittymisteho voi olla myös perusteena eri asiakasryhmien välisille eriäville jakelumaksuille, kunhan kustannusvastavuus toteutuu. Muodostettavan tariffin tulee olla julkinen, sillä verkonhaltijan on julkaistava verkkopalvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Verkonhaltijan on ilmoitettava Energiavirastolle verkkopalvelujensa voimassa olevat myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Tariffirakenteen määrittäminen on verkonhaltijan valinnassa, kuitenkin sen määräytymisperuste tulee julkaista. Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista.

verkonhaltijalla on vapaus sovittaa sähkön siirtotariffit paikallisiin olosuhteisiin siten, että verkkotoiminnan kustannukset tulevat mahdollisimman tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti eri asiakasryhmien maksettaviksi. Kuitenkin verkonhaltijan tulee pystyä perustelemaan tekemänsä valinnat ja hinnoittelussaan soveltamat periaatteet.

Tutkintapyyntöä on esitetty, ettei Tornionlaakson Sähkön siirtohinnoittelu vastaa todellisia kustannuksia eikä täytä kustannusvastaavan hinnoittelun vaatimusta. Siirtohinnoittelun kustannusvastaavuuden valvonnan osalta Energiavirasto toteaa, että kustannusvastaavuutta valvotaan edellä selostetulla tavalla osana hinnoittelun kohtuullisuuden kokonaisuutta. Sähkömarkkinalain 24 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että hinnoittelun kohtuullisuutta tulee arvioida kokonaisuutena, jolloin varmistetaan sekä verkkotoiminnan hintojen kustannusvastaavuus että liiketoiminnasta saatavan tuoton kohtuullisuus. Peruseriaatteena on, että hinnoittelun tulisi vastata toiminnan kustannuksia. Hinnoittelun kustannusvastaavuutta arvioidaan siten kunkin verkonhaltijan kustannusten perusteella.

Energiavirasto toteaa vakiintuneena tulkintanaan, että sähkön siirtotariffien kustannusvastaavuus pyritään toteuttamaan asiakasryhmittäin, sillä jokaiselle asiakkaalle tarkkojen asiakaskohtaisten kustannuserojen selvittäminen vaatisi käytännössä enemmän resursseja kuin tästä seuraavalla taloudellisen toiminnan tehostumisella saavutetaan säästöjä. Yksittäisen asiakkaan maksut ovat siten harvoin täysin kustannusvastaavia. Pyrittäessä keskimäärin kustannusvastaavaan hinnoitteluun, tulee sähköverkkotoiminnan kokonaiskustannusten jako eri tariffiryhmiin perustua riittävällä tarkkuudella kustannusten aiheuttamisperiaatteeseen.

Tutkintapyyntöä on todettu, että tehomaksupainotteisilla tariffeilla on syrjivä vaikutus tuulivoimaan suhteessa muihin sähköntuotantomuotoihin. Kuten edellä on todettu, Energiaviraston näkemyksen sähkömarkkinalain 24 §:n mukainen tasapuolisuusvelvoite koskee verkonhaltijan asiakkaita tuotantomuodosta riippumatta. Se, että yhtiön tariffirakenne sisältää tehomaksun ei sinällään ole tasapuolisuusvelvoitteen vastaista. Hinnoittelun kustannusvastaavuutta ja tasapuolisuutta arvioitaessa oleellista on asiakasryhmän keskimääräinen sähkön käyttö, ei yksittäisen asiakkaan tai tuotantomuodon käyttöprofiili.

Yhteenvetona Energiavirasto toteaa, Tornionlaakson Sähkön tariffirakenne ei sellaisenaan ole sähkömarkkinalain vastainen, jos sitä sovelletaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi Tornionlaakson Sähkön saman asiakasryhmän sisällä. Energiavirasto toteaa siten, että Tornionlaakson Sähkö on voinut hinnoittelussaan sähkömarkkinalain estämättä käyttää ilmoittamaansa suurjännitteisen jakeluverkon tuotannon tariffia, kun sitä on sovellettu tasapuolisesti ja syrjimättömästi saman asiakasryhmän sisällä. Asiassa annetun selvityksen mukaan Tornionlaakson Sähkö on muuttanut soveltamaansa tuotannon siirtohinnoittelun tariffia vuoden 2015 alusta siten, että kaikkia yhtiön suurjännitteisen jakeluverkon tuotantoasiakkaita laskutetaan samalla tavalla. Näin ollen ei asia tältä osin enää anna aihetta Energiaviraston määräämille korjaaville toimenpiteille.

Verkkopalveluehtojen ja verkkopalveluhintojen sekä hintojen määräytymisperusteiden ilmoittaminen Energiavirastolle

Energiavirasto on kumotun sähkömarkkinalain (386/1995) 3 luvun 12 §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kun se on laissa 1172/2004, antanut 12.10.2007 määräyksen (dnro 317/001/2007) sähköverkonhaltijan verkkopalveluehtojen ja -hintojen ilmoittamisesta Energiavirastolle (jäljempänä vanha määräys). Määräys on kumottu uudella Energiaviraston määräyksellä (dnro 742/002/2018, jäljempänä uusi määräys).

Molemmat määräykset vastaavat voimassa olevan sähkömarkkinalain 27 §:n 2 momenttia, jonka mukaan verkonhaltijan on ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle verkkopalvelujensa voimassa olevat myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksessa annettavista tiedoista sekä ilmoitusmenettelystä.

Uusi määräys on tullut voimaan 29.4.2018 ja koskee siten vuodesta 2018 eteenpäin ilmoitettavia tietoja. Tässä tapauksessa uutta määräystä sovelletaan vain vuoden 2019 tietoihin, koska vuoden 2018 hintatiedot on ilmoitettu vuoden 2017 lopussa ja seuraavan kerran vuodelle 2019 vuoden 2018 lopussa. Koska tutkintapyyntö ajankohta ajoittuu pääosin kumotun määräyksen voimassaoloaikaan, viitataan tässä vanhaan määräykseen siltä osin, kun asia koskee tietojen ilmoittamista ennen vuotta 2018.

Vanha määräys 12.10.2007 (dnro 317/001/2007)

Energiaviraston edellä mainitun vanhan määräyksen 1 §:n mukaan määräystä sovelletaan kumotun sähkömarkkinalain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun verkonhaltijan verkkopalvelujen myyntiehtojen ja -hintojen sekä niiden määräytymisperusteiden ilmoittamiseen Energiavirastolle.

Määräyksen 2 §:n mukaan sähköverkonhaltijan tulee ilmoittaa voimassa olevat verkkopalvelunsa myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet Energiavirastolle. Sähköverkonhaltijan on ilmoitettava Energiavirastolle myös tiedoissa tapahtuneista muutoksista. Ilmoitus on tehtävä ennen kuin muutokset tulevat voimaan ja siinä on yksilöitävä milloin muutokset tulevat voimaan.

Määräyksen 3 §:n mukaan hintatiedot tulee toimittaa Energiavirastolle sähköisesti syöttämällä ne Energiaviraston hintatietojärjestelmään. Verkkopalvelujen myyntiehdot sekä muut verkkopalvelujen hinnat kuin sähkön siirtoa koskevat hinnat ja niiden määräytymisperusteet tulee toimittaa Energiavirastolle kirjallisesti tai sähköpostilla.

On huomioitava määräyksen 3 §:n sanamuoto. Verkkopalvelujen myyntiehdot sekä muut verkkopalvelujen hinnat kuin sähkön siirtoa koskevat hinnat ja niiden määräytymisperusteet on toimitettava virastolle. Näin ollen Energiavirastolle ei toimiteta siirtohintojen määräytymisperusteita. Hinnoittelun kohtuullisuus, mukaan lukien siirtohinnoittelun kohtuullisuus, arvioidaan edellisessä kappaleessa esitetyllä tavalla kokonaisuutena valvontajaksottain sähkömarkkinalain mukaisesti, jolloin varmistetaan sekä verkkotoiminnan hintojen kustannusvastaavuus että

liiketoiminnasta saatavan tuoton kohtuullisuus. Energiavirastolle ilmoitettavien hintojen määräytymisperusteiden valvonta on jälkikäteistä.

Siirtohinnat ilmoitetaan Energiaviraston ylläpitämään sähköiseen hintatietojärjestelmään. Tornionlaakson Sähkö on ilmoittanut suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinnat vanhan määräyksen mukaisesti ajallaan vuodelle 2018, 2017, 2016 ja 2015. Vuoden 2014 hintatiedot on ilmoitettu myöhässä vasta niiden voimaan tultua. Tätä ennen Tornionlaakson Sähkö ei ole ilmoittanut suurjännitteisen jakeluverkkonsa siirtohintoja Energiavirastolle. Edelleen yhtiö on toimittanut uuden määräyksen mukaisesti hintatiedot viimeistään yhtä kuukautta ennen niiden voimaantuloa vuodelle 2019.

Hintojen ilmoittamisen osalta Energiavirasto toteaa, että Tornionlaakson Sähkö on toiminut sähkömarkkinalain 27 §:n 2 momentin vastaisesti siltä osin, kun yhtiö on toimittanut vuoden 2014 suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinnat myöhässä, jo niiden voimassa ollessa, sekä siltä osin, ettei yhtiö ole ilmoittanut niitä virastolle ennen vuotta 2014.

Tornionlaakson Sähkö on toiminut sähkömarkkinalain vastaisesti, kun yhtiö ei ole ilmoittanut suurjännitteisen jakeluverkon voimassa olevia hintoja ennen vuotta 2014. Yhtiö on kuitenkin korjannut toimintaansa ja ilmoittanut voimassa olevat hinnat vuodelle 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 ja 2019. Vuodelle 2014 ilmoitetut hinnat on ilmoitettu sähkömarkkinalain vastaisesti niiden voimaantulon jälkeen.

Hinnoittelun julkisuus

Sähkömarkkinalain 27 §:n 1 momentin mukaan verkonhaltijan on julkaistava verkkopalvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet.

Kuten edellä on todettu, monopoliasemassa toimivalta yhtiöltä edellytetään kaiken kaikkiaan avoimempaa ja läpinäkyvämpää toimintaa kuin kilpailluilla markkinoilla toimivalta yhtiöltä.

Sähkömarkkinalain 27 § sanamuoto edellyttää, että verkonhaltijan on julkaistava kaikkien verkkopalvelujensa yleiset myyntiehdot ja myyntihinnat sekä niiden määräytymisperusteet.

TuuliWatin tutkintapyyynnön mukaan Tornionlaakson Sähköllä ei ole ollut julkista hinnastoa suurjänniteverkolle. TuuliWatti on saanut tiedon suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinnoista vasta sen jälkeen, kun osapuolet ovat sopineet TuuliWatin liittymisestä Tornionlaakson Sähkön verkkoon. Tornionlaakson Sähkö on vastineessaan tuonut esille, että sopimuksessa on sovittu, että siirtotariffi lasketaan erikseen ja sen hyväksyy Tornionlaakson Sähkön hallitus. Edelleen Tornionlaakson Sähkö on todennut, että yhtiön internetsivuilla on julkaistu pienjännite- ja keskijänniteverkon verkkopalveluhinnasto.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 27 § on yksiselitteinen siinä, että verkonhaltijan on julkaistava verkkopalvelujensa yleiset myyntiehdot ja myyntihinnat ja siten myös suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinnat. Muussa tapauksessa

toiminta johtaisi aiemmin tässä päätöksessä mainittuun erillistariffin soveltamiseen, joka on paitsi sähkömarkkinalain 27 §:n vastainen, myös sähkömarkkinalain 24 §:n tasapuolisuusvaatimuksen vastainen. Energiavirasto toteaa, että siirtohinnoista sopiminen on niin ikään sähkömarkkinalain 24§:n tasapuolisuusvaatimuksen vastainen. Energiavirasto huomauttaa, ettei kyseinen sähkömarkkinalain vastainen toiminta automaattisesti johda siihen, että hintoja olisi peritty virheellisesti ja perittyjä maksuja tulisi palauttaa valvontalain 9 §:n perusteella.

Asiassa on selvitetty, ettei suurjännitteisen jakeluverkon verkkopalvelun hinnastoa ole julkaistu. Tältä osin Tornionlaakson Sähkö on toiminut sähkömarkkinalain vastaisesti.

Sähköntuotannon verkkopalvelumaksuja koskevat erityissäännökset jakeluverkossa

Tutkintapyyntöissä Energiavirastoa on pyydetty tutkimaan, onko Tornionlaakson Sähkö toiminut sähkömarkkinalain vastaisesti soveltaessaan sähköntuotantoon moninkertaista tariffia sähkönkulutuspaikkojen siirtotariffeihin verrattuna.

Muutetun sähkömarkkinalain (muutos 22.2.2019/236) 56 §:n 1 momentin mukaan Sähköntuotantoon käytetyt verkkopalvelut on hinnoiteltava jakeluverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa tämän osan muiden säännösten estämättä seuraavasti:

- 1) pienimuotoisen sähköntuotannon jakeluverkkoon liittamisestä veloitettavaan liittymismaksuun ei saa sisällyttää sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvia kustannuksia;
- 2) sähkön tuotannolta veloitettavilla jakelumaksuilla tulee kattaa suhteellisesti pienempi osuus jakeluverkon ja suurjännitteisen jakeluverkon kustannuksista kuin sähkön kulutukselta perittävillä jakelumaksuilla.

Lain esitöiden mukaan (HE 20/2013 vp. yksityiskohtaiset perustelut) Säännöksen tavoitteena on edistää pienimuotoisen sähköntuotannon verkkoon pääsyä ja mahdollistaa sähköntuotannon jakelumaksujen yhtenäistäminen jakeluverkoissa. Pienimuotoisella sähköntuotannolla tarkoitettaisiin säännöksessä voimalaitosta tai usean voimalaitoksen muodostamaa kokonaisuutta, jonka teho on enintään kaksi megavolttiampeeria.

Muutosta koskevan hallituksen esityksen mukaan (HE 290/2018 vp) *Sähkömarkkinalakiin lisättäisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat sähköntuotannon jakelumaksujen sääntelyn suurjännitteisissä jakeluverkoissa. Ehdotuksen tavoitteena on saattaa suurjännitteisiin jakeluverkkoihin liittyneiden voimalaitosten verkkoon pääsyn ehdot vastaamaan nykyistä paremmin kantaverkoissa sovellettavaa Euroopan unionin lainsäädäntöä. Pykälän säännöksiä ei muutettaisi muilta osin. Myös sähkömarkkinalain 3 §:n 14 kohtaan sisältyvä pienimuotoisen sähköntuotannon määritelmä jäisi tässä yhteydessä ennalleen.*

Pykälän 1 momentin säännöksellä ehdotetaan jakeluverkoissa ja suurjännitteisissä jakeluverkoissa poikettavaksi verkkopalveluiden hinnoittelua sääntelevään lain 24 §:ään sisältyvän kustannusvastaavuuden periaatteen eli niin sanotun aiheuttamisperiaatteen tiukasta soveltamisesta sähkön tuottajien liittymis- ja jakelumaksujen määrittämisessä. Näiltä osin yksittäisten sähköntuottajien verkolle aiheuttamat kustannukset, joita verkonhaltija ei voisi kattaa kyseisiltä tuottajilta veloittamallaan verkkopalvelumaksuilla, katettaisiin kaikilta verkonkäyttäjiltä yleisesti kerätyillä jakelumaksuilla.

Momentin 1 kohdan säännöstä ei muutettaisi sisällöllisesti. Kohdan mukaan jakeluverkonhaltija ei saisi sisällyttää pienimuotoiselta sähköntuotannolta jakeluverkkoon liittämistä veloitettavaan liittymismaksuun sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvia kustannuksia. Pienimuotoisella sähköntuotannolla tarkoitettaisiin säännöksessä lain 3 §:n 14 kohdan määritelmän mukaisesti voimalaitosta tai usean voimalaitoksen muodostamaa kokonaisuutta, jonka teho on enintään kaksi megavoltiampeeria. Pienimuotoista sähköntuotantoa harjoittavan tuottajan osalta sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat verkonhaltijan kehittämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kustannuksia, jotka katettaisiin yleisesti jakelumaksuissa. Säännös ei vaikuttaisi muilta osin verkon kehittämisvelvollisuuden ja liittämisvelvollisuuden väliseen rajanvetoon ja siihen perustuvaan liittymismaksujen ja siirtomaksujen määrittämiseen. Liittyjä olisi siten velvollinen edelleen suorittamaan korvauksen yksinomaan sitä palvelevan verkonosan ja laitteistojen rakentamisesta. Säännös ei koskisi myöskään samaan verkonosaan liittyvää sähkönkulutusta, vaan sähkönkulutukseen sovellettaisiin edelleen liittymismaksuista ja verkkopalveluiden hinnoittelusta annettuja muita säännöksiä. Siten kohteissa, joissa sähköntuotannon ohella olisi myös sähkönkulutusta, verkonhaltija voisi veloittaa liittymismaksun sähkönkulutuksen osalta sähkönkäyttökohteita koskevien hinnoitteluperiaatteiden mukaisesti. Liittymismaksun määrittämistä koskisi myös lain 24 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan verkkopalvelujen hinnoittelussa tulee ottaa huomioon hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittämisestä verkkoon. Verkonhaltija voisi myös edelleen asettaa voimalaitoksen liittämiseksi lain 19 §:n sekä 20 §:n mukaisia teknisiä vaatimuksia.

On huomioitava, että säännöksen aiemman sanamuodon mukaan sähkömarkkinalain 56 §:n mukaiset verkkopalvelumaksuja koskevat erityissäännökset on koskenut ainoastaan jakeluverkkoa, ei suurjännitteistä jakeluverkkoa. Sähkömarkkinalain muutoksella on nimenomaisesti haluttu muuttaa säännös koskemaan myös suurjännitteistä jakeluverkkoa, kuten edellä mainitusta säännöksen perusteluista (HE 290/2018) ilmenee.

Muutos on tullut voimaan 1.6.2019. Näin ollen Tornionlaakson Sähkön tulee 1.6.2019 alkaen huomioida sähkömarkkinalain 56 §:n asettamat vaatimukset 1.6.2019 alkaen. Näin ollen Energiavirasto katsoo, että Tornionlaakson Sähkö ei ole toiminut sähkömarkkinalain vastaisesti ennen 1.6.2019 ja kehottaa tarkistamaan toimintansa edellä mainitun lainmuutoksen vaatimusten mukaisesti.

Energiavirasto toteaa, ettei sähkömarkkinalain 56 §:ää sovelleta asian vireille tullessa suurjännitteiseen jakeluverkkoon liittyneeseen tuotantoon, jota tässä asiassa käsitellään. Näin ollen sähkömarkkinalain 56 §:n säännöksellä ei ole merkitystä asiassa.

Sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelu

Muutetun sähkömarkkinalain 56 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sähköntuotannon jakelumaksuista jakeluverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa. Säännökset voivat koskea jakelumaksujen määrittämistapaa ja jakelumaksuille asetettavia, siirrettyyn energiamäärään suhteutettuja raja-arvoja, joita jakeluverkonhaltijan on noudatettava.

Lain esitöiden mukaan (HE 290/2018 vp)

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä sähköntuotannon jakelumaksuista ja niiden määrittämistavasta sekä jakeluverkossa että suurjännitteisessä jakeluverkossa. Asetuksella voitaisiin säätää sähköntuotannon jakelumaksujen määrittämisessä noudatettavista menettelmistä ja maksujen rakenteesta. Kysymykseen voisi tulla myös vaihteluvälin asettaminen sähkön tuottajalta veloittavien jakelumaksujen yhteismäärälle suhteessa siirrettyyn energiamäärään nähden. Säännös ei sen sijaan oikeuttaisi säätämään sellaista yleistä jakelumaksun määrää, jota kaikki jakeluverkonhaltijat olisivat velvollisia noudattamaan. Asetuksessa tulisi suurjännitteisten jakeluverkkojen osalta huomioida, että suurjännitteiset jakeluverkot ovat erilaisia ja sähköntuotannon ja -kulutuksen keskinäinen suhde vaihtelee voimakkaasti eri verkoissa. Asetuksessa tulisi myös huomioida, että suurjännitteisten jakeluverkkojen asiakaskunta ja liiketoiminnan tulonmuodostus poikkeavat jakeluverkoista. Näiden seikkojen vuoksi suurjännitteisiin jakeluverkkoihin liittyneen sähköntuotannon jakelumaksuja koskeva sääntely tulisi toteuttaa asetuksessa suurjännitteisten jakeluverkkojen ominaispiirteet huomioiden. Suurjännitteistä jakeluverkkoa ja jakeluverkkoa koskeva sääntely voisi siten olla erilaista. Verkkopalveluiden hinnoittelun perusteet säädetään sähkömarkkinalain 4 luvussa. Asetuksessa säädettävien kriteerien tulisi täyttää lain verkkopalveluiden hinnoittelulle asettamat vaatimukset.

Tutkintapyyntöön mukaan Tornionlaakson Sähkön tulisi soveltaa siirtohinnoittelussaan Valtioneuvoston asetuksen sähkömarkkinoista (65/2009), jäljempänä sähkömarkkina-asetuksen, 5 §:n mukaista kattohinnoittelusäännöstä. Asetuksen 5 §:n mukaan jakeluverkonhaltijan yksittäiseen liittymään sijoittuvalta sähköntuotannolta veloittama siirtomaksu ei saa ylittää keskimäärin 0,07 senttiä kilowattitunnilta vuodessa.

Energiavirasto on antanut asian johdosta 12.6.2014 lausunnon (Dnro 1298/403/2013) ja todennut, ettei sähkömarkkina-asetuksen 5 §:n 2 momentin mukainen sähköntuotannon siirtomaksun (jakelumaksun) kattohinnoittelu koske sähkömarkkinalain 3 §:n 3 kohdan mukaista suurjännitteistä jakeluverkkoa. Virasto on katsonut, että verkonhaltijoiden ja verkon käyttäjien yhdenvertainen kohtelu edellyttää, ettei sanottua sähköntuotannon siirtomaksun kattohinnoittelua sovelleta suurjännitteisessä jakeluverkossa riippumatta siitä, onko kysymyksessä suurjännitteisen jakeluverkon haltija vai jakeluverkonhaltija, jolla on hallinnassaan myös suurjännitteistä jakeluverkkoa.

Kuten edellä on todettu, tässä päätöksessä arvioidaan Tornionlaakson Sähkön toiminnan sähkömarkkinalain mukaisuutta valvontalain 9 §:n mukaisesti. Energiavirasto ei valvonta-asian käsittelyn yhteydessä käsittele sellaisia yleisiä, kaikkia verkonhaltijoita koskevia tulkinta- tai linjauskysymyksiä, joiden johdosta virasto on

antanut verkonhaltijoille yleistä ohjausta. Tällaiset kokonaisuudet käsitellään erillisenä asiana, ja silloin virasto arvioi erikseen, onko tulkinnan tai ohjeistuksen muuttamiselle on syytä. Energiaviraston tulkintalinjassa huomioidaan luonnollisesti lainsäädäntömuutokset.

Asian rajaamista koskevassa kappaleessa on todettu, että muutetun sähkömarkkinalain 56 §:n 2 momentin (muutos 22.2.2019/236) johdosta Energiavirasto arvioi verkonhaltijoille annettavan ohjeistuksen tarvetta, kun muutetun sähkömarkkinalain 56 §:n 2 momentin mukainen valtioneuvoston asetus sähköntuotannon jakelumaksuista myöhemmin annetaan.

Suurjännitteiselle jakeluverkolle ei ole näin ollen asetettu tässä vaiheessa ns. kattohintaa, jota Tornionlaakson Sähkön tulisi soveltaa suurjännitteisessä jakeluverkossa. Tältä osin Energiaviraston kirjeenä otsikoitu kaikkia verkonhaltijoita koskeva ohjeistus, joka on annettu 12.6.2014, on ollut voimassa tutkintapyyntöön vireille tullessa. Näin ollen Tornionlaakson Sähkö on toiminut sähkömarkkinalain 56 §:n 2 momentin ja viraston ohjauksen mukaisesti, kun yhtiö ei ole soveltanut ns. kattohinnoittelusäännöstä suurjännitteisessä jakeluverkossaan.

Energiavirasto toteaa, ettei sähkömarkkinalain 56 §:ää sovelleta asian vireille tullessa suurjännitteiseen jakeluverkkoon liittyneeseen tuotantoon, jota tässä asiassa käsitellään. Näin ollen sähkömarkkinalain 56 §:n säännöksellä ei ole merkitystä asiassa. Tornionlaakson Sähkön on otettava toiminnassaan huomioon sähkömarkkinalain 56 §:n muutettu säännös ja myöhemmin mahdollisesti annettava valtioneuvoston asetus.

Tuotannon liittämistä aiheutuvien hyötyjen huomioiminen verkkopalveluiden hinnoittelussa

Sähkömarkkinalain 24 §:n 3 momentin mukaan verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitosten liittämistä verkkoon. Lain esitöiden (HE 20/2013) mukaan säännöksessä tarkoitettuja hyötyjä ovat esimerkiksi verkostohäviöiden väheneminen sekä verkonhaltijan maksettavaksi kuuluvien ylemmän verkkotason maksujen pieneneminen. 2 momentin perusteluiden mukaan säännöksessä täsmennettäisiin kuitenkin nykyistä sääntelyä siten, että hinnoittelun olisi kokonaisuutena arvioiden oltava kohtuullista. Säännöksellä täsmennetään verkkopalvelujen hinnoittelun kustannusvastaavuuden toteutumista eri asiakasryhmien välillä sekä verkonhaltijan eri tariffien välillä.

Nykyistä sähkömarkkinalakia edeltäneessä kumotussa sähkömarkkinalaissa (1995/386),

24 §:ää vastaava säännös sisältyi 14 §:ään. HE 95/2003 14 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu: *Verkkopalveluiden hinnoittelua sääntelevää sähkömarkkinalain 14 §:ää esitetään täsmennettäväksi siten, että verkkopalveluiden hinnoittelussa on otettava huomioon kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat sähköntuotantolaitoksen liittämistä sähköverkkoon. Tämän RES-E -direktiivin vaatimuksen voidaan katsoa sisältyvän*

sähkömarkkinalakiin jo nykyiselläänkin, mutta säännös on tältä osin tulkinnanvarainen. Tämän vuoksi olisi perusteltua lisätä kyseinen periaate säännökseen yksiselitteisesti. Säännöksessä tarkoitettuja hyötyjä ovat esimerkiksi verkostohäviöiden väheneminen sekä verkonhaltijan maksettaviksi kuuluvien ylemmän verkkotason maksujen pieneneminen. Sähkömarkkinalain 14 §:n 2 momenttiin sisältyvä kustannusvastaavuuden vaatimus verkkopalveluiden hinnoittelun perustana säilyisi kuitenkin edelleen, sillä muutoksen tavoitteena on parantaa verkkopalveluiden hinnoittelun kustannusvastaavuuden toteutumista eri asiakasryhmien välillä sekä verkonhaltijan eri tariffien välillä. Säännös ei merkitsisi myöskään siirtymistä liittymispistekohtaiseen hinnoitteluun, vaan sähkömarkkinalain 15 §:n säännökset piste-hinnoittelun soveltamisesta kaikissa sähköverkoissa sekä etäisyydestä riippumattoman hinnoittelun soveltamisesta jakeluverkossa muodostaisivat edelleen perustan, jonka pohjalle verkkopalveluiden hinnoittelu rakennetaan. Vaatimus liittämisestä aiheutuneiden hyötyjen huomioon ottamisesta verkkopalveluiden hinnoittelussa koskisi uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähköntuotannon ohella kaikkia muitakin sähköntuotantomuotoja.

Energiaviraston näkemyksen mukaan kyseisestä 14 §:n perustelujen kohdasta käy ilmi, että koska säännösmuutoksella on tavoiteltu kustannusvastaavuuden parantamista verkkopalveluiden hinnoittelun kustannusvastaavuuden toteutumista eri asiakasryhmien välillä sekä verkonhaltijan eri tariffien välillä, tulee verkkopalvelun hinnoittelussa huomioitava hyöty ja kustannus voimalaitoksen liittämisestä verkkoon kohdistaa kyseiselle asiakasryhmälle ja tämän tarffiin. Jos hyöty kanavoidaan kaikille verkonkäyttäjille, tämä ei edistä kustannusvastaavuuden toteutumista eri asiakasryhmien välillä. Muutoin kyseisen momentin lisäys sähkömarkkinalakiin käy merkityksettömäksi. Mikäli hyödyt jaetaan kaikille verkonkäyttäjille, niin tämä vastaa tilannetta ennen kyseistä säädösmuutosta. Periaatteena tulisi olla, että hyödyt jaetaan vastaavalle asiakasryhmälle ja vastaaviin tarffeihin.

Energiavirasto toteaa lisäksi, että toistaiseksi tämän tarkempaa sääntelyä tai ohjeistusta siitä, miten tuotannon hyötyjen ja kustannusten huomioiminen on kohdistettava verkonhaltijan kokonaishinnoitteluun suurjännitteisessä jakeluverkossa, ei ole olemassa. Energiavirasto on teettänyt selvityksen tutkintapyyntöön liittyen Empower PN Oy:llä tältä osin selvittämismenettelynsä täyttämiseksi³.

Energiavirasto on tiedustellut Tornionlaakson Sähköltä, miten Tornionlaakson Sähkön suurjännitteisen jakeluverkon siirtohinnoittelussa on otettu huomioon mahdollisesti syntyneet hyödyt. Tornionlaakson Sähkön liittämismenettelyä koskevassa asiassa (Dnro 179/420/2015) annetun vastineessa Tornionlaakson Sähkö viittaa Fingrid Oyj:n laskelmiin, jonka mukaan liitetty tuotanto johtaa kesällä kulutuksen ollessa pienempää ylikuormaan, mikäli tehon syöttösuunta on Kemimaalle. Tornionlaakson Sähkön mukaan tuotanto ei tuo tässä tilanteessa hyötyä, ja että tuotanto lisää kuormitusta Tornionlaakson Sähkön verkossa. Eteläisessä verkon osassa tuotanto on ja tulee jatkossa olemaan hallitseva.

Tuotannon hyötyjen osalta Energiavirasto toteaa yleisellä tasolla, että verkossa, jossa on aina jonkin verran kulutusta, tuotantoliittymät tuovat lähtökohtaisesti hyötyä verkonhaltijalle verrattuna tilanteeseen, jossa verkkoon olisi liittynyt ainoastaan kulutusta. Lähtökohta on siten, että verkossa, jossa on sekä kulutusta, että

³ tämän päätöksen liitteenä 2.

tuotantoa, tulee aina huomioida tuotannon liittämistä aiheutuneet hyödyt verkolle. Tapauskohtaisen, verkon osaan keskittyvän arvioinnin sijaan tilanne tulisi arvioida kokonaisuutena.

Empower PN Oy:n hyötykartoitusta tuotannon liittämistä suurjännitteiseen jakeluverkkoon

Kuten edellä on todettu, Energiavirasto on selvitysvastavuutensa perusteella teettänyt Empower PN Oy:llä (jatkossa Empower PN) selvityksen tuulituotannon liittämistä suurjännitteiseen jakeluverkkoon (jatkossa hyötykartoitusta).

Selvitystyön taustalla on sähkömarkkinalain 24§:n 3 momentin vaatimus mahdollisten tuotannon liittämistä aiheutuvien hyötyjen huomioimisesta. Hyötykartoituksen tavoitteena oli kartoittaa mahdolliset verkkoyhtiölle koituvat hyödyt ja tarjota kysymysluettelo hyötyjen huomioimisen arvioimiseksi.

Hyötykartoituksen mukaan hyötypotentiaalien määrittämisessä on tiedostettava tuulivoimatuotannon erityispiirteet (tuotannon vaihtelevuus) ja mahdollisten hyötyjen tapauskohtaisuus. Hyötypotentiaaleja tunnistettiin ainakin seuraavilta osin:

- Käyttökustannusten pieneneminen
- Häviökustannusten pieneneminen
- Kantaverkkomaksujen pieneneminen
- Sähkön laadun paraneminen
- Käyttövarmuuden paraneminen

Vaikutukset voivat olla myös päinvastaisia, riippuen tuotannon liittämisen toteutustavasta. Hyötykartoituksen mukaan ominaista hyötytarkastelussa on hyötyjen tapauskohtaisuus ja aikasidonnaisuus

Tämän tapauksen käsittelyn kannalta keskeisiä arviointikriteerejä ovat käyttökustannusten pieneneminen, häviökustannusten pieneneminen ja kantaverkkomaksujen pieneneminen.

Tornionlaakson Sähkö on vastannut Energiaviraston toimittamaan hyötykartoituksen kysymysosuuteen muun ohessa seuraavasti:

Tuotannon hyötyjä on otettu huomioon siirtotariffissa, jonka perustana on Fingrid Oyj:n kantaverkkohinnoittelu, on vuodesta 2014 alkaen Tornionlaakson omassa osuudessa suosittu tuotantoa verkkoon anto maksussa verrattuna kulutuksen verkosta ottoon maksuun. Samalla tavalla Tornionlaakson Sähkö perii omalta osaltaan vähemmän tuotannon tehomaksua kuin kulutuksen tehomaksuja.

Tuotantolaitoksilla ei ole myönteisiä vaikutuksia verkon käyttökustannuksiin vaan ne lisäävät verkon kustannuksia valvonnan työmäärän lisääntymisen vuoksi, häiriöaikojen pidentymisen vuoksi ja tuotantolaitokset saattavat laukaista syöttöpisteen sähköaseman johtolähdön katkaisijan. Johtokeskeytysten ja syötönrajamuutosten suunnittelun ja toteutusten yhteydessä pitää huomioida tuotantolaitokset erikseen.

Tuotantolaitoksilla on kielteisiä ja myönteisiä vaikutuksia verkon häviökustannuksiin. Välillä tuotanto lisää ja välillä se vähentää suurjännitteisen jakeluverkon häviöitä. Tuotantomäärät vaihtelevat. Kulutuksen ollessa suurimmillaan tuulituotanto on vähäistä eikä vuosittaista vaihtelua voida verrata toisiinsa. Siirtohäviöt vaihtelevat edellä todettujen seikkojen vuoksi. Siirtohäviöt eivät pienene tuotantotehojen ja niiden vaihtelevuuden vuoksi verrattuna kulutukseen ja kaikki verkkoon liittyneet asiakkaat aiheuttavat myös häviökustannuksia.

Tuotantolaitoksilla ei ole niiden kulutukseen verrattuna suuren tehon vuoksi juurikaan myönteisiä vaikutuksia, mutta tuotantoa suositaan suojännitteisen jakeluverkon siirtotariffissa.

Edellä mainitun hyötykartoituksen ja asiassa aiemmin saadun selvityksen arvioinnin lisäksi Energiavirasto on tutkinut Tornionlaakson Sähkön valvontatietoja vuosilta 2013-2018 ja toteaa tämän osalta seuraavaa:

Tornionlaakson Sähkö on toimittanut 14.5.2019 erittelyn vuosilta 2016-2018 verkkotoiminnan hintatasoa kuvaaviin tunnuslukuihin tarvittavia tietoja. Vuosilta 2013-2015 tiedot ovat olleet Energiaviraston käytössä.

Virasto on toimitetun erittelyn ja viraston tiedossa olleiden tietojen perusteella laskenut yhtiölle tunnusluvut verkkopalveluiden keskihinnat omassa verkossa ilman muille maksettuja verkkopalvelumaksuja 2016-2018. Kyseiset tunnusluvut on laskettu viraston VATI-järjestelmän tilinpäätöstietoihin sisältyvissä taloudellisissa tunnusluvuissa vuoteen 2015 saakka. Tuulivatin tuotanto on alkanut Tornionlaakson sähköverkossa kesken vuotta 2014. Niin vuonna 2014 kuin tästä eteenpäinkin tuotannon keskihinnat suurjännitteisessä verkossa ovat olleet selvästi alhaisempia kuin yhtiön kulutuksen keskihinnat.⁴

Tornionlaakson Sähkö Oy	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sähköverkkopalveluiden keskihinnat kulutukselle PJ-verkko, snt/KWh	1,721	1,827	2,321	2,761	2,794	3,417	3,39321	3,3653	3,40192
Sähköverkkopalveluiden keskihinnat kulutukselle KJ-verkko, snt/KWh	1,092	0,929	1,529	1,289	1,324	1,527	5,14386	4,88863	5,01348
Sähköverkkopalveluiden keskihinnat kulutukselle SJ-verkko, snt/KWh	0	0	0	0	-0,563	71,824	0	0	0
Sähköverkkopalveluiden keskihinnat tuotannolle PJ-verkko, snt/KWh	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sähköverkkopalveluiden keskihinnat tuotannolle KJ-verkko, snt/KWh	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sähköverkkopalveluiden keskihinnat tuotannolle SJ-verkko, snt/KWh	0	0	0	0	1,333	0,486	0,54673	0,5811	0,64535

Energiavirasto on myös selvittänyt valvontatietojärjestelmästäan Tornionlaakson Sähkön kantaverkkomaksujen kehitystä ennen TuuliWatin verkkoon liittymistä ja tämän jälkeen. Tiedoista on todennettavissa, että kantaverkkomaksut ovat pienentyneet TuuliWatin liittymisen jälkeen. Vastaavasti häviösähkökustannuksissa trendinä on TuuliWatin liittymisen jälkeen ollut kustannusten pieneneminen.

⁴ Kulutuksen keskihinnassa KJ-verkossa vuonna 2015 tapahtunut maksutason selvä hyppäys johtuu luopumisesta SJ-verkkotason kulutukselta perityistä maksuista.

Häviöiden määrän ei kuitenkaan Energiaviraston teknisten tunnuslukujen perusteella voida katsoa vähentyneen. Häviöiden määrässä ei ole TuuliWatin liittymisen jälkeen tapahtunut merkittävää laskua. Määrä on vaihdellut vuosittain ja vuonna 2017 ollut jopa selkeästi keskimääräistä suurempi.⁵ Tältä osin hyötykartoituksessa onkin tunnistettu vaikutukset voivan olla myös päinvastaisia, riippuen tuotannon liittämisen toteutustavasta.⁶ Hyötykartoituksen mukaan ominaista hyötytarkastelussa on hyötyjen tapauskohtaisuus ja aikasidonnaisuus.

Energiavirasto katsoo, että Tornionlaakson Sähkö on esittänyt asiassa riittävän selvityksen tuotannon hyötyjen huomioimisesta siirtohinnoittelussaan. Kuten edellä on todettu, sähkömarkkinalain 24 §:ssä tai sen perusteluissa ei määritellä tarkemmin, miten hyödyt tulisi kohdistaa verkonhaltijan hinnoittelussa suurjännitteisen jakeluverkon osalta. Virasto katsoo, että 24 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittujen esimerkinomaisten hyötyjen, joita ovat esimerkiksi verkostohäviöiden väheneminen sekä verkonhaltijan maksettavaksi kuuluvien ylemmän verkkotason maksujen pieneneminen, perusteella ei voida asettaa tällä hetkellä asettaa verkonhaltijalle kovin täsmällisiä hinnoitteluvaihtoehtoja. Kuitenkin voimallisuuden liittämistä aiheuttavat hyödyt on kohdistettava kyseiselle asiakasryhmälle ja kyseiseen tariffiin.

Saadun selvityksen perusteella Energiavirasto toteaa, että Tornionlaakson Sähkö ei ole toiminut sähkömarkkinalain 24 §:n 3 momentin säännökseen vastaisesti. Tornionlaakson Sähkön voidaan katsoa ottaneen huomioon tuotannon liittämisen aiheuttaneet hyödyt siirtohinnoittelussaan, kun se on suosinut tuotantoa verkkoon anto maksussa verrattuna kulutuksen verkosta ottoon maksuun sekä perinyt vähemmän tuotannon tehomaksua kuin kulutuksen tehomaksuja.

Siirtohintojen korottaminen

Sähkömarkkinalain 26 a §:n mukaan verkonhaltija saa korottaa sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujaan enintään 15 prosenttia korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana keräämiinsä sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksuihin verrattuina. Jos verkonhaltija tekee korotuksesta alkavan 12 kuukauden ajanjakson aikana lisää sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujen korotuksia, eivät kyseisenä aikana kerätyt maksujen korotukset tällöinkään saa ylittää 15 prosenttia tarkastelujakson ensimmäistä korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana kerättyjen maksujen määrästä.

Korotuksen hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan verkonhaltijan sähköverkon käyttäjiä edustavan kunkin asiakasryhmän 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson keskimääräisen kokonaismaksun perusteella. Hyväksyttävä enimmäismäärä

⁵ Tornionlaakson Sähkö totesi tuotantolaitoksilla olevan kielteisiä ja myönteisiä vaikutuksia verkon häviökustannuksiin. Väliillä tuotanto lisää ja väliillä se vähentää suurjännitteisen jakeluverkon häviöitä Tornionlaakson Sähkön mukaan tuotantomäärien vaihdellessa. Kulutuksen ollessa suurimmillaan tuulituotanto on vähäistä eikä vuosittaista vaihtelua voida Tornionlaakson Sähkön mukaan verrata toisiinsa. Siirtohäviöt eivät Tornionlaakson Sähkön mukaan pienene tuotantotehojen ja niiden vaihtelevuuden vuoksi verrattuna kulutukseen ja kaikki verkkoon liittyneet asiakkaat aiheuttavat myös häviökustannuksia.

⁶ Merkintä julkiseen taltiokappaleeseen: edellä mainitut tiedot on saatavilla myös yhtiön julkisista tilinpäätöstiedoista jonka johdosta niitä ei ole merkitty salassa pidettäväksi

lasketaan tällöin kuhunkin asiakasryhmään kuuluviin verkon käyttäjiin sovellettavien korkeimpien verokantojen mukaan määritetystä sähkönsiirron ja sähkönjakelun verollisesta hinnasta, johon ei sisälly korotusajankohdasta alkavan tarkastelujakson aikana toteutuvien, verkon käyttäjien sähkön käyttöön perustuvien verojen ja veronluonteisten maksujen sekä arvonlisäveron korotusten määrä. Asiakasryhmät on määriteltävä siten, että ne kuvaavat tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla verkonhaltijan sähköverkon käyttöä ja verkon käyttäjien ominaispiirteitä.

Korotuksen hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan kuitenkin kantaverkossa verkon käyttäjien 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson yhteenlaskettujen sähkönsiirron kokonaismaksujen perusteella ja suurjännitteisessä jakeluverkossa erikseen kunkin verkon käyttäjän 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson keskimääräisen kokonaismaksun perusteella, jos 2 momentissa tarkoitettua laskentaperustetta ei voida käyttää kantaverkossa tai suurjännitteisessä jakeluverkossa. Hyväksyttävä enimmäismäärä lasketaan tällöin verkon käyttäjän sähkönsiirron ja sähkönjakelun verollisesta hinnasta, johon ei sisälly korotusajankohdasta alkavan tarkastelujakson aikana toteutuvien, verkon käyttäjän sähkön käyttöön perustuvien verojen ja veronluonteisten maksujen sekä arvonlisäveron korotusten määrä.

Korotuksen hyväksyttävään enimmäismäärään ei lasketa verkonhaltijan sähköverkkonsa käyttäjille antaman enintään kuuden kuukauden pituisen määräaikaisen alennuksen päättymisestä aiheutuva sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujen korotusta, joka perustuu sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 10 §:ssä tarkoitetun Energiaviraston vahvistuspäätöksen ehtoihin, eikä verkonhaltijan sähköverkkonsa käyttäjille antaman määräaikaisen alennuksen päättymisestä aiheutuva sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujen korotusta, joka perustuu Energiaviraston mainitun lain 14 §:n nojalla antamaan päätökseen velvoittaa verkonhaltija alentamaan sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujaan ylijäämän vuoksi.

Yritysjärjestelyn seurauksena syntyneen uuden tai toimintaa jatkavan verkonhaltijan sähkönsiirron tai sähkönjakelun maksujen korotuksen hyväksyttävää enimmäismäärää laskettaessa otetaan korotusta edeltävän tarkastelujakson maksujen määränä huomioon yritysjärjestelyssä mukana olevien verkonhaltijoiden kyseisen tarkastelujakson aikana keräämien maksujen summa.

Energiavirasto voi hakemuksesta antaa verkonhaltijalle luvan yksittäistapauksessa poiketa 1 momentissa säädetystä, jos se on välttämätöntä sähköverkkoluvan myöntämisen edellytysten tai verkonhaltijan lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista asiakasryhmistä ja niiden määrittelemisestä.

Sähkömarkkinalain 26 a §, joka koskee korotuksen hyväksyttävää enimmäismäärää, on tullut voimaan sähkömarkkinalain muutoksella 25.8.2017 /590 jolloin kyseistä ns. kertakorotussäännöstä ei sovelleta tässä tapauksessa. Energiavirasto valvoo sähkömarkkinalain 24 §:n 2 momentin mukaisesti sitä, että

verkkopalvelujen hinnoittelu on kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. Energiavirasto ei valvo yksittäisten siirtotariffien tai niiden komponenttien kohtuullisuutta aiemmin tapahtuneiden korotusten osalta. Korotusten kohtuullisuus on tällöin tullut viraston valvonnassa huomioitua valvontajakson päätyttyä annetulla päätöksellä hinnoittelun kohtuullisuudesta valvontajakson aikana.

Sähkömarkkinalaissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ei myöskään säädetä sähkönkäyttäjän ja jakeluverkonhaltijan välistä hinnanmuutosperusteita koskevista asioista. Energiaviraston tiedossa ei ole, että Tornionlaakson Sähkö olisi korottanut suurjännitteisen jakeluverkkonsa siirtohintoja kyseisen säännöksen vastaisesti sen voimaantultua, joten asiaa ei ole syytä käsitellä enempää. Tornionlaakson Sähkön tulee kuitenkin huomioida säännös toiminnassaan jatkossa.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 1 §, 18 §, 21 §, 24 §, 27 §, 56 § 106 §

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 9 §, 10 §, 12 §, 29 §, 30 § ja 38 §

Valtioneuvoston asetuksen sähkömarkkinoista (65/2009) 5 §:n 2 momentti